

Strategisk boligplanlegging – demografi, økonomi og tjenestebehov

Regional boligbehovsanalyse for Vestfold

Rapport 28. februar 2024

OPPDRAGSGIVER: Vestfold fylkeskommune
RAPPORT NR.: 1022946
RAPPORTENS TITTEL: Strategisk boligplanlegging – demografi, økonomi og tjenestebehov
ANSVARLIG KONSULENT: Rune Holbæk
KVALITETSSIKRET AV: Einar Stephan
DATO: 28.02.25

Innholdsfortegnelse rapport

1	Formålet med rapporten, oppsummering av hovedfunn og anbefalinger	1.1 Formålet med rapporten 1.2 Åtte viktige regionale funn fra analysene 1.3 Agenda Kaupangs anbefalinger
2	Regionale analyser av boligbehov for eldre innbyggere fram mot 2040 i Vestfold fylke	2.1 Regionale analyser av demografi og behov for tjenester 2.2 Hovedfunnene fra boligbehovsanalysen for eldre innbyggere 2024
3	Den helhetlige innsatstrappen og boligtrappen – et felles rammeverk Vestfold fylke	3.1 Formål og metodebeskrivelse 3.2 Innsatstrappa med eksempel på formål og tjenester på boligtrinnene 3.3 Ressursfordelingen i innsatstrappa –Tønsberg, Færder og Sandefjord 2024 3.4 Historien om Johs med demenssykdom og ulike bolig- og tjenestevalg
4	Detaljerte anbefalinger fra Agenda Kaupang til Vestfold	4.1 Anbefalinger for å sikre en mer bærekraftig boligprofil 4.2 Anbefalinger om å innføre innsatstrappa som et felles rammeverk for hele regionen (alle seks kommunene i Vestfold)
5	Vedlegg – se separate vedlegg	5.1 Helhetlig innsatstrapp – forslag til mal for Vestfold fylke 5.2 Boligprofilanalysen for eldre innbyggere for Vestfold fylke 5.3 Effekten av proaktive forløp – eksempel på et demensforløp

1. Formål, oppsummering av hovedfunn og Agenda Kaupangs anbefalinger

Anbefalinger for å sikre en mer bærekraftig
boligpolitikk og boligutvikling i Vestfold fylke

Formålet med rapporten....

1. ..er å peke på hva du bør vite om det framtidige behovet for boliger, tjenester og personell for eldre innbyggere over 67 år i Vestfold fylke fram mot 2040 og hvordan en bærekraftig boligutvikling i Vestfoldkommunene kan bidra til å redusere de store utfordringene knyttet til veksten i pleie- omsorgstjenester i årene fremover.
2. Agenda Kaupang har utviklet en analyse- og prognosemodell som kan beregne effekter av ulike scenarier framover både på kommunenivå og på regionalt nivå i Vestfold. Prognosene egner seg til framtidig planlegging og for å vise det umiddelbare behovet for boligbygging, stedsutvikling og samarbeid med private aktører.
3. I prognosemodellen benyttes den helhetlige innsatstrappen og boligtrappen som et rammeverk for prioritering og utvikling av bærekraftige tjenester og botilbud. Rammeverket er utviklet av Agenda Kaupang og benyttes aktivt av flere av Vestfoldkommunene, inkludert Tønsberg, Sandefjord, Holmestrand og Færder som også har laget tilsvarende boligbehovsanalyser i 2024 på kommunenivå.

8 viktige regionale funn for Vestfold fylke fra analysene

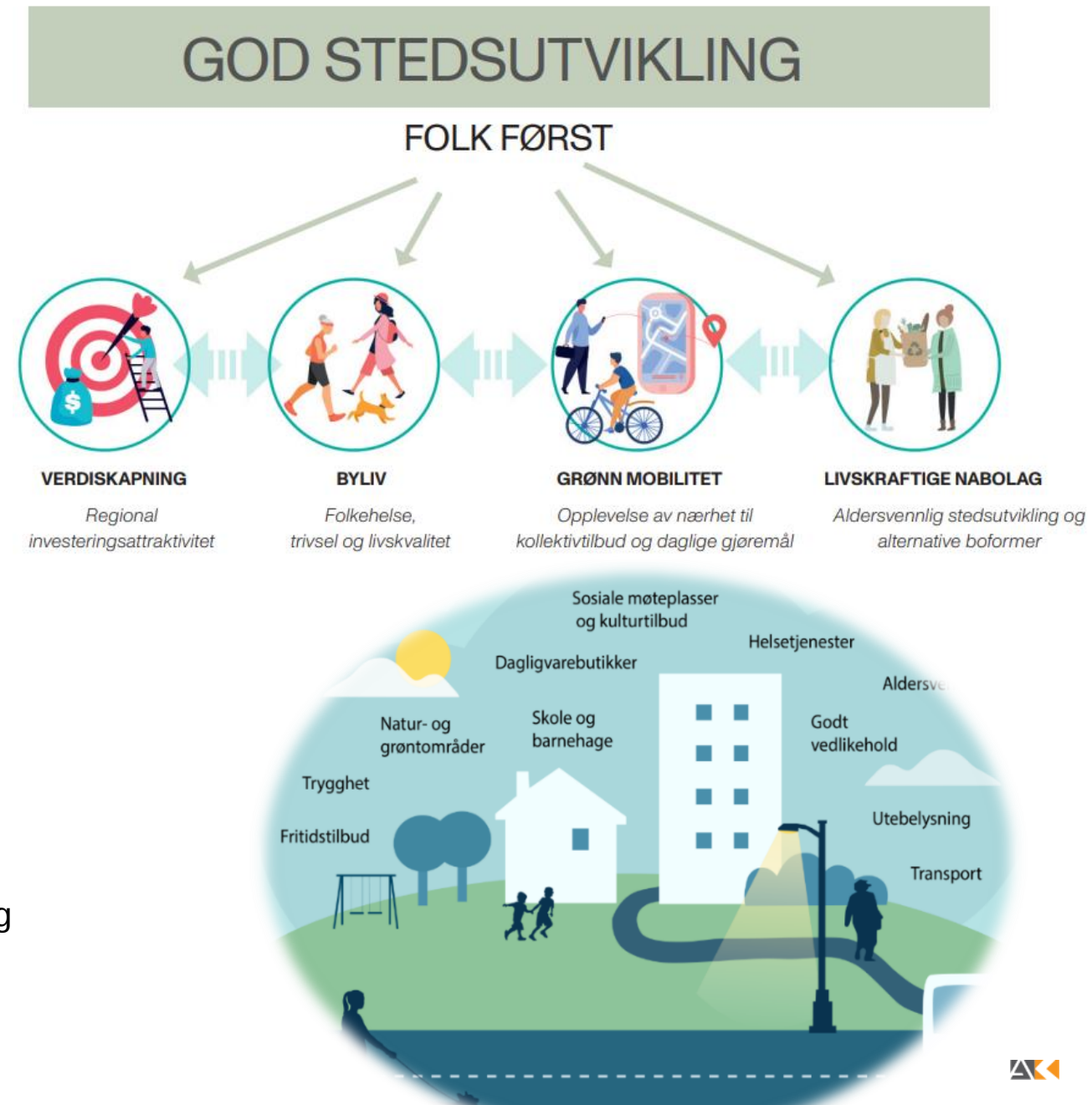
1. Stor vekst i antall eldre over 67 år i Vestfold fylke fram mot 2040, forventet vekst på ca 20 000 flere innbyggere over 67 år i 2040
2. 32 086 boliger benyttes av innbyggere over 67 år pr i dag (2024), 52 prosent av disse er eneboliger og kun 28 prosent er leiligheter. Eldre innbyggere i Vestfold fylke vil benytte ca 15 000 flere boliger i 2040
3. For få tilgjengelige egnede boliger, sosiale boformer og bomiljøer for eldre innbyggere over 67 år bidrar til økte behov og kostnader til helse- og omsorgstjenestene i Vestfold
4. Dersom kommunene i Vestfold fortsetter å gi tjenester av samme type og omfang som i dag, vil behovet for pleie- og omsorgstjenester kunne bli 65 prosent høyere i 2040. Dette vurderes ikke bærekraftig
5. Flere eldre i Vestfold er sprekere enn før og mellom 42-45 prosent av innbyggerne over 80 år klarer seg i 2024 uten kommunale pleie- og omsorgstjenester som hjemmesykepleie/praktisk bistand/støttekontakt/trygghetsalarm/boliger med døgn tjenester og sykehjem mv.
6. Fellestrekkene fra arbeidet med de helhetlige innsatstrappene i Tønsberg, Sandefjord, Holmestrand og Færder viser at en høy andel av ressursene de siste årene benyttes til tjenester øverst i innsatstrappa og at dette gir mindre handlingsrom til å dreie til økt innsats på tidligere trinn (boligveiledning, boligtilpasning, boliger med fellesfunksjoner mv.)
7. En mer bærekraftig boligprofil med betydelig flere egnede boliger og ca 10 000 leiligheter på trinn 1 i boligtrappen for eldre og vil kunne spare kommunene i Vestfold for 704 årsverk eller 563 mill.. kr årlig i 2040
8. Kommunene i Vestfold er mer effektive enn landet for øvrig, men står i mange av de samme utfordringene framover og det er derfor behov for et felles regionalt rammeverk som en boligtrapp for mer helhetlig planlegging, prioritering og utvikling av tjenester og boliger

Agenda Kaupangs anbefalinger om utvikling av en helhetlig boligpolitikk i Vestfoldkommunene med spesielt fokus på eldre innbyggere

Anbefalinger for å sikre utvikling av fremtidsrettede og bærekraftige helse- og omsorgstjenester, og hvordan disse er koblet til utvikling av en helhetlig boligpolitikk

- 1) God planlegging er helt avgjørende for å sikre en helhetlig boligpolitikk i kommunene og i regionen
- 2) Når sykehjem ikke er løsningen på statens eldrepolitikk, blir boligutvikling for eldre svaret. Flere eldre må i større grad bo i kommunens lokalsenter i egnede private boliger - kommunene må ta lokaliseringsdebatten
- 3) Kommunene som planmyndighet må benytte den regulatoriske myndigheten til å stille tydelig krav til sentrale tomter og større byggeprosjekter for å skape gode tettstedkvaliteter
- 4) Bedre kunnskap om og bruk av ulike virkemidler og konsepter som sikrer at det bygges flere leiligheter og gode bomiljøer i samarbeid med næringslivet i regionen
- 5) Vestfold fylke bør samle inn gode eksempler og erfaringer fra gode boligutviklingsprosjekter
- 6) Innføre felles rammeverk og verktøy i hele regionen for planlegging og utvikling av flere egnede boliger slik som helhetlig boligtrapp og bruk av scenariometodikk og gevinstanalyser

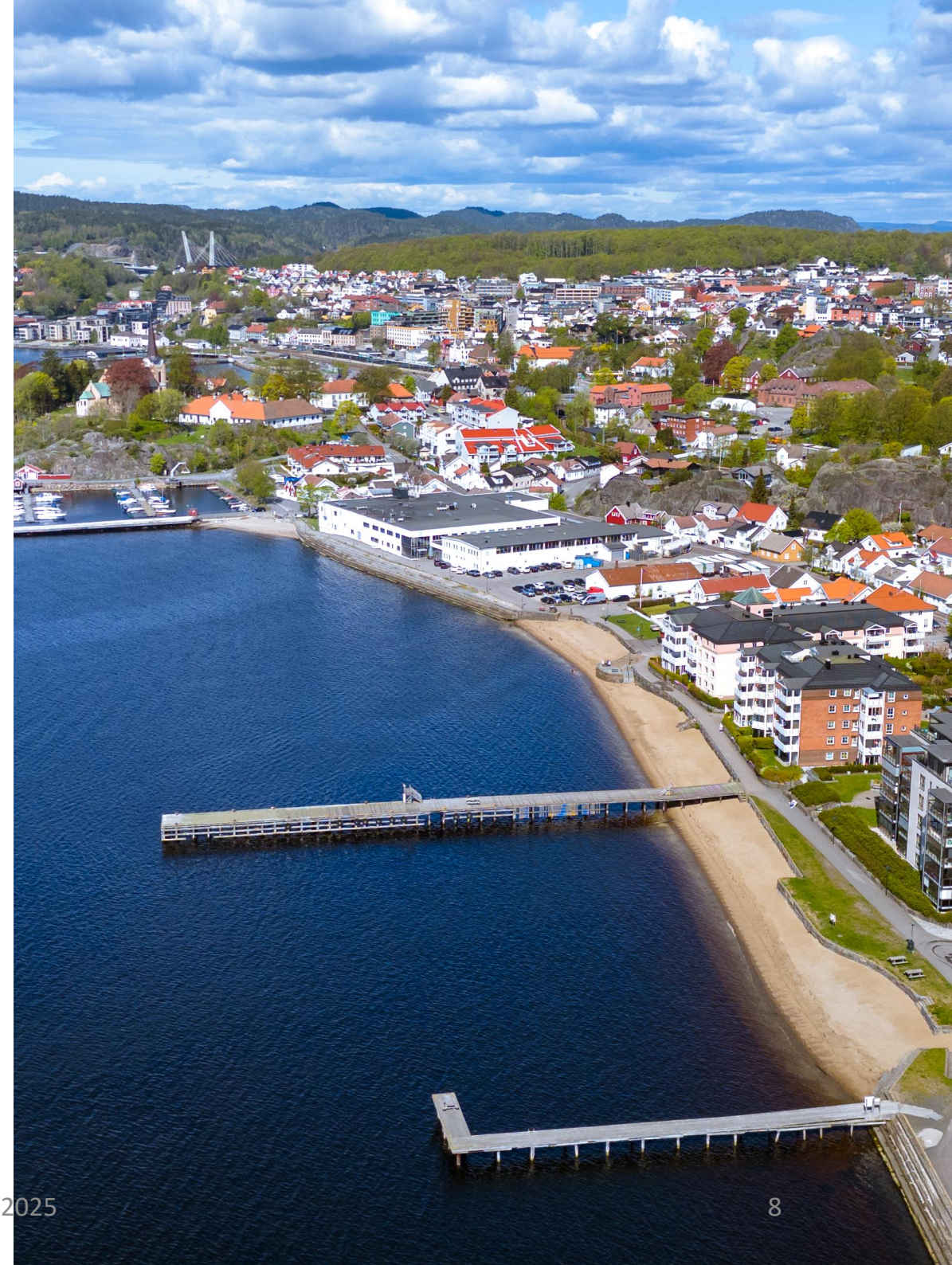
Anbefalt strategi for å sikre bedre prioriteringer og styrke den regionale bolig- og tettstedsutviklingen i Vestfold

Dette vil vi:

Innføre den helhetlige innsatstrappen og boligtrappen som felles rammeverk for planlegging, prioritering og utvikling av tjenester og boliger i hele Vestfold koplet til de regionale og kommunale planene

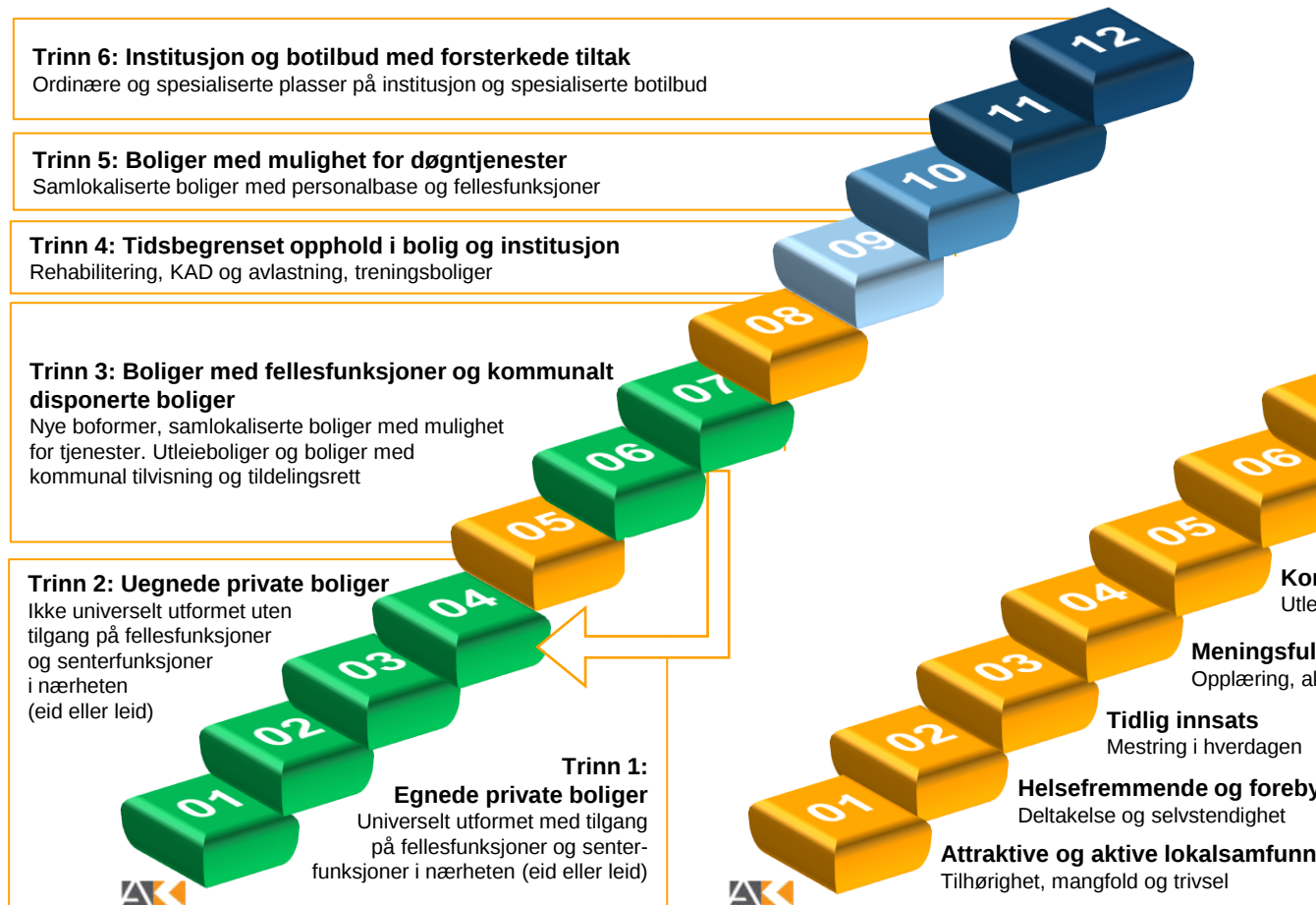
Slik gjør vi det i Vestfold fylke:

- Vi skal sikre at strategien er godt forankret sammen med de øvrige strategiene og planene i regionen og i den enkelte kommunes plansystem, slik at de bidrar til ønsket bolig- og tettstedsutvikling både i kommunene og i regionen
- Vi, både administrativt og politisk, skal ta utgangspunkt i den helhetlige innsatstrappen og boligtrappen som grunnlag for alle større tiltak og satsinger som kommunene og regionen skal gjennomføre når det gjelder bolig- og tjenesteutvikling
- Vi skal bistå kommunene med å kommunisere til innbyggerne hva slags tjenester som finnes i Vestfold, og gi realistiske forventninger ved å tydeliggjøre politisk, til ansatte og innbyggere hva som er kommunene sitt ansvar og hva som er innbyggerne sitt ansvar
- Vi skal benytte vår kompetanse og offentlige virkemidler til beste for hele regionen for å oppnå enda bedre folkehelse med deltakelse fra kommunene, næringslivet og innbyggere

Finansiering og dimensjonering på kort og lang sikt: Hvordan skal forebyggende tiltak på de laveste trinnene prioriteres for å redusere behovet for døgntjenester? Hva skal prioriteres når?

Helhetlig boligtrapp

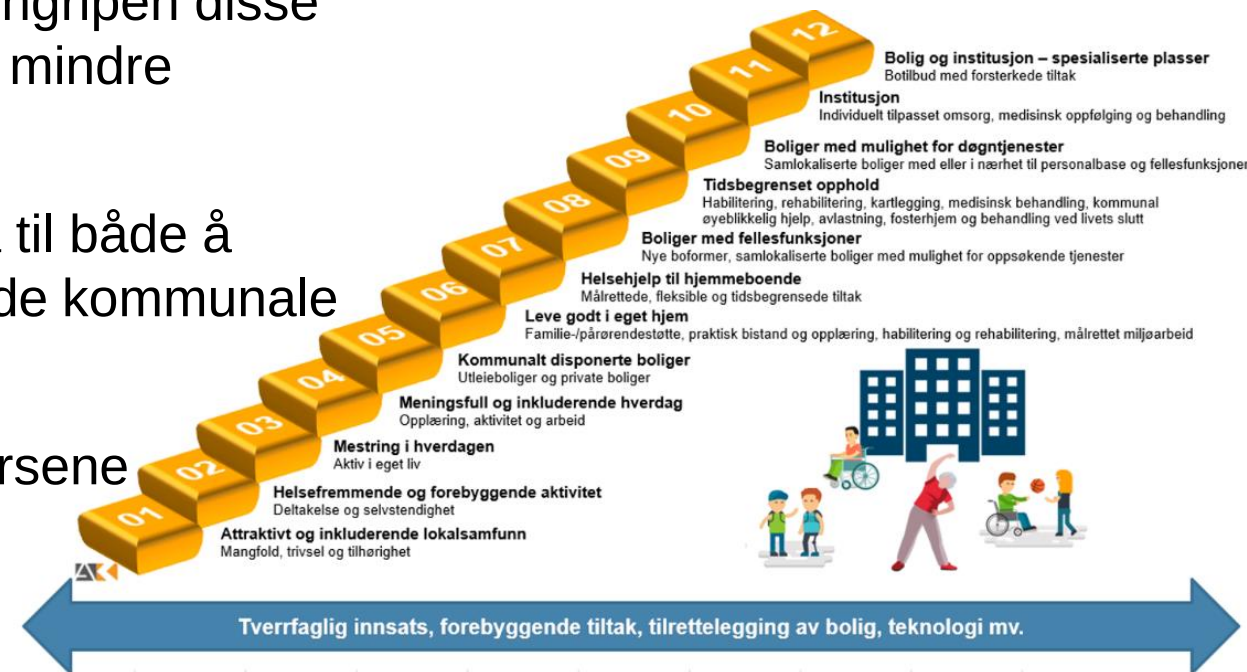
Helhetlig innsatstrapp

Tverrfaglig innsats, forebyggende tiltak, tilrettelegging av bolig, teknologiske løsninger mv.

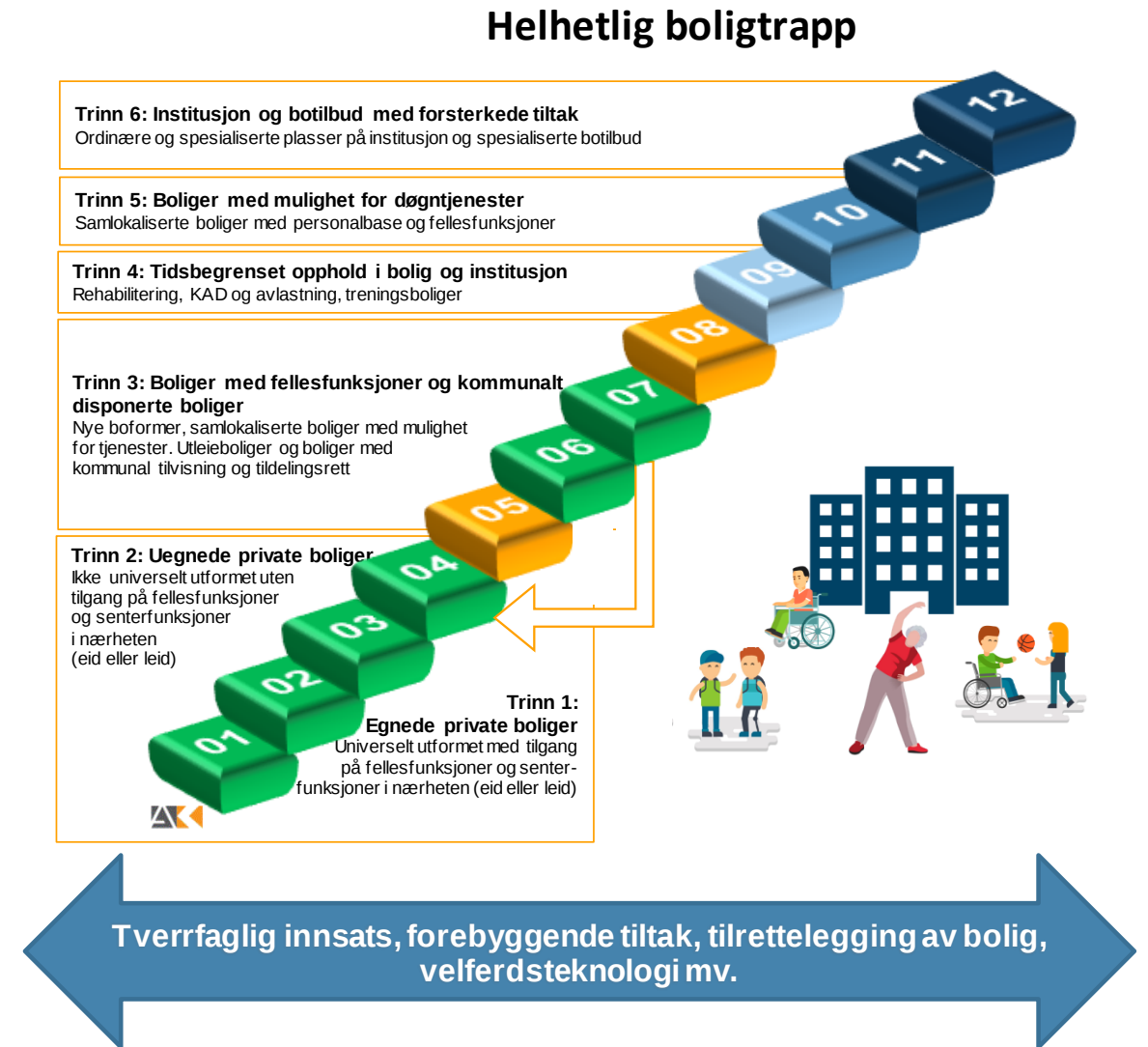
Innsatstrappen - kort fortalt

- ▶ En helhetlig innsatstrapp er et felles rammeverk som viser tjenestetilbudet i kommunene i Vestfold og graden av inngripen disse tjenestene har i innbyggernes liv. Jo lavere i trappen, jo mindre inngripen har tjenestene
- ▶ Gjennom å styrke det forebyggende arbeidet vil vi bidra til både å utsette og redusere behovet for de mest ressurskrevende kommunale tjenestene
- ▶ Modellen skal sikre at kommunen kan styre/dreie ressursene mot mer egenmestring og forebyggende tiltak gjennom å følge med på kommunens egen ressursbruk over tid
- ▶ Kommunene i Vestfold står i en situasjon der man ikke kan bemanne seg ut av utfordringene. Det blir færre yrkesaktive i årene som kommer og vi må tenke nytt og smart om hvordan vi bruker folka og kompetansen vi har.
- ▶ Ved å forankre innsatstrappen politisk, administrativt, og hos innbyggerne i tillegg til regionalt, kan vi arbeide mer strategisk sammen, for å prioritere og utvikle gode og trygge innbyggertjenester.

Boligtrappen - kort fortalt

- ▶ Helhetlig boligtrapp inneholder seks trinn og bygger på samme rammeverk som innsatstrappen
 - 1) Egnede private boliger
 - 2) Uegnede private boliger
 - 3) Boliger med fellesfunksjoner og kommunalt disponerte boliger
 - 4) Tidsbegrensede opphold i bolig og institusjon
 - 5) Boliger med mulighet for døgntjenester
 - 6) Institusjon og botilbud med forsterkede tiltak
- ▶ På same måte som innsatstrappen viser de ulike boligtrinnene graden av inngripen i folk sine liv, jo høyere i trappen, jo høyere inngripen.
- ▶ Hvilke boligtilbud innbyggerne velger, eller får tilbud om, påvirker behovet for kommunale tjenester.
- ▶ Vi anbefaler Vestfold fylke å benytte boligtrappen til å bevisstgjøre/ legge til rette for at innbyggerne kan ta bevisste boligvalg i rett tid før livssituasjonen krever det.
- ▶ En økt utbygging av flere egnede boliger på trinn 1 vil redusere eller utsette behovet for boliger og sykehjemsplasser på trinn 5 og 6

2.1 Regionale analyser av boligbehov for eldre innbyggere fram mot 2040 i Vestfold

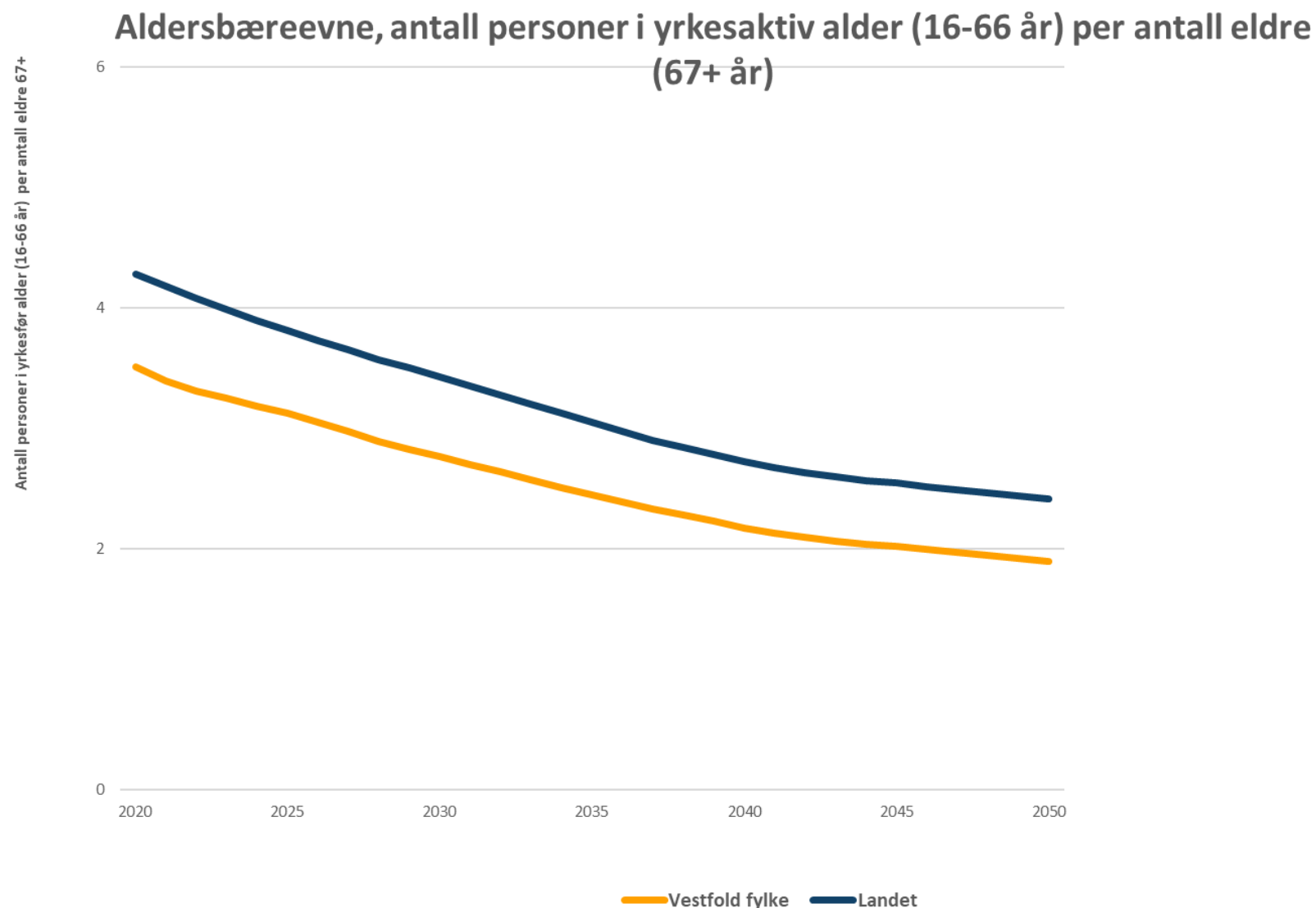
Viser hvordan en bærekraftig boligutvikling i Vestfold fylke kan bidra til å redusere de store utfordringene knyttet til vekst i pleie- omsorgstjenester i årene fremover

Stor vekst i antall eldre over 67 år i Vestfold fylke fram mot 2040

basert på SSB MMMM alternativet per september 2024, tabell 14288

Vestfold fylke	2024	2025	2030	2040	Endring 2024 - 2040	Endring i %
Innbyggere 0-17 år	50 075	49 835	47 856	47 449	- 2 625	- 5,2 %
Innbyggere 18-49 år	98 937	99 502	101 684	100 860	1 888	1,9 %
Innbyggere 50-66 år	59 260	59 826	60 734	61 563	2 291	3,9 %
Innbyggere 67-79 år	34 934	35 224	37 182	43 595	8 700	24,9 %
Innbyggere 80-89 år	10 944	11 593	15 409	19 547	8 680	79,3 %
Innbyggere 90 år og over	2 282	2 287	2 611	4 799	2 532	111,0 %
Sum innbyggere	256 432	258 267	265 476	277 813	21 466	8,4 %

Aldersbæreevnen i Vestfold er allerede lav og fortsetter å synke framover

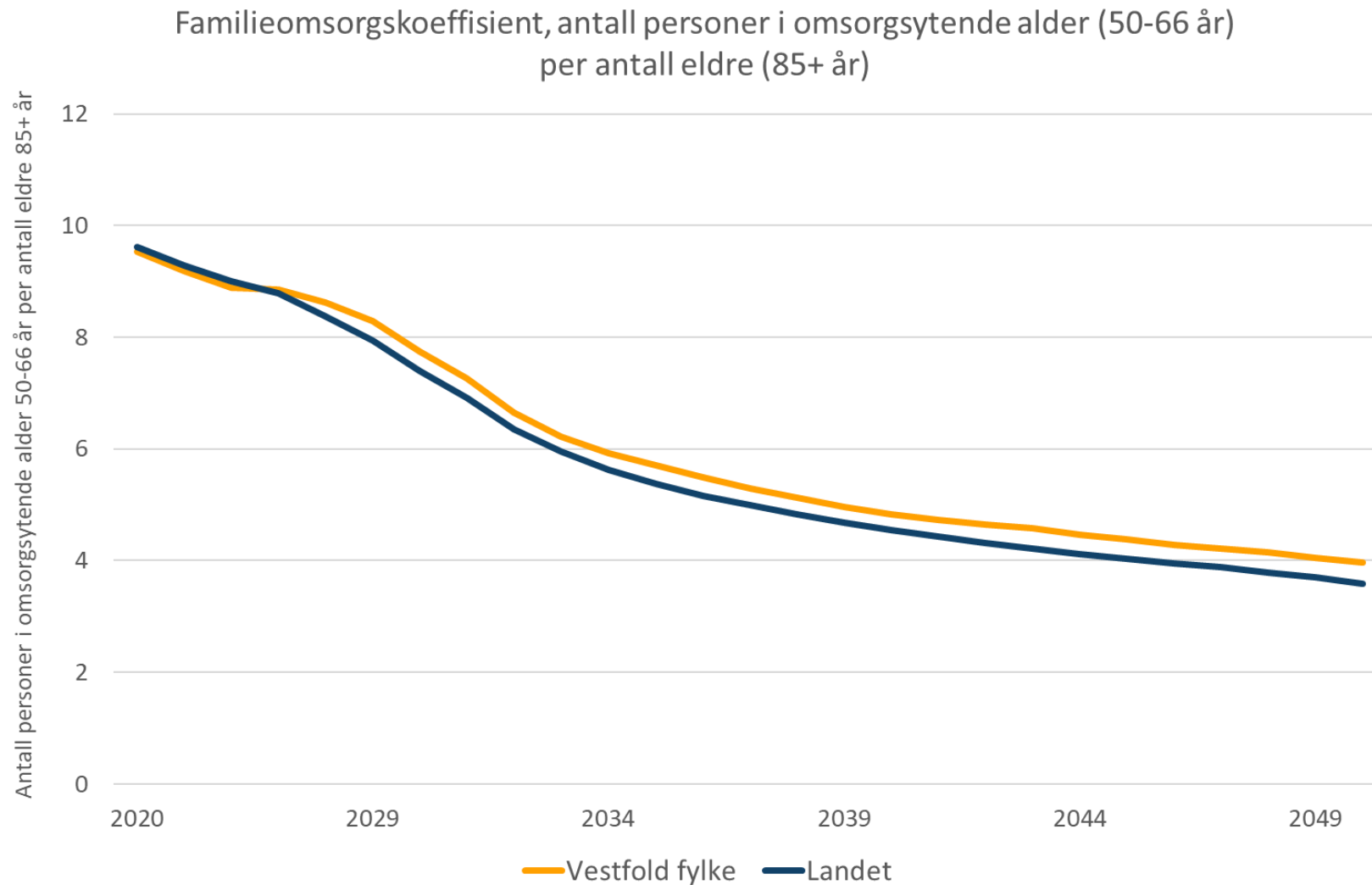

▶ Aldersbæreevnen, antall personer i yrkesaktiv alder i forhold til personer over 67 år, er lav i Vestfold og fortsetter å synke ytterligere fram mot 2050 til ca 2 i yrkesaktiv alder per eldre

▶ Dette utfordrer fylket med:

- Økt behov for helse- og omsorgstjenester
- Redusert skatteinntekt med lavere andelen yrkesaktive
- Utfordringer knyttet til rekruttering
- Lavere økonomisk vekst knyttet til færre sysselsatte
- Press på boligmarkedet med større behov for egnede boliger til eldre
- Sterkt press på eldreomsorgen gir mindre mulighet til å politisk prioritere investeringer i utdanning og infrastruktur for yngre generasjoner

Forventet betydelig mindre bidrag fra nærstående i pleie- og omsorgsoppgaver i årene framover

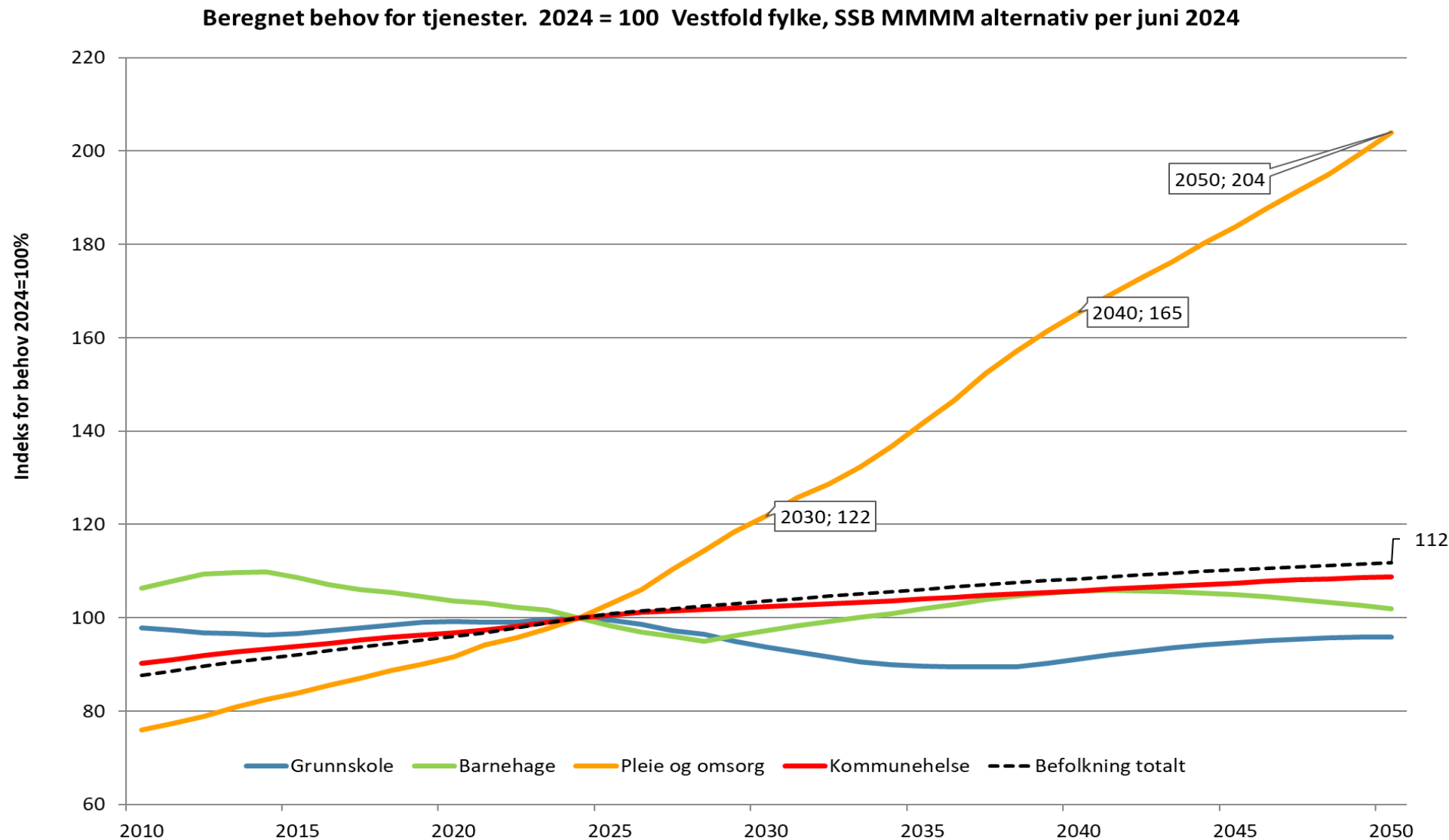
► Familieomsorgskoeffisienten, antall personer i omsorgsyttende alder (50-66 år) i forhold til eldre (over 85 år), er lavere enn tidligere i Vestfold og vil falle ytterligere de neste årene

► Dette utfordrer fylket med:

- Forventet lavere familiær støtte
- Større press på sykehjem, bemannede boliger og hjemmebaserte tjenester
- Mangel på kvalifisert helsepersonell
- Høyere belastning på ansatte
- Press på ressursbruk knyttet til forebyggende tjenester i forhold til boliggitte tjenester

Kilde: Agenda Kaupang basert på SSB MMMM-alternativet per september 2024, tabell 14288

Sterk vekst i behov for pleie- og omsorgstjenester i Vestfold fram mot 2040 dersom vi fortsetter med dagens praksis

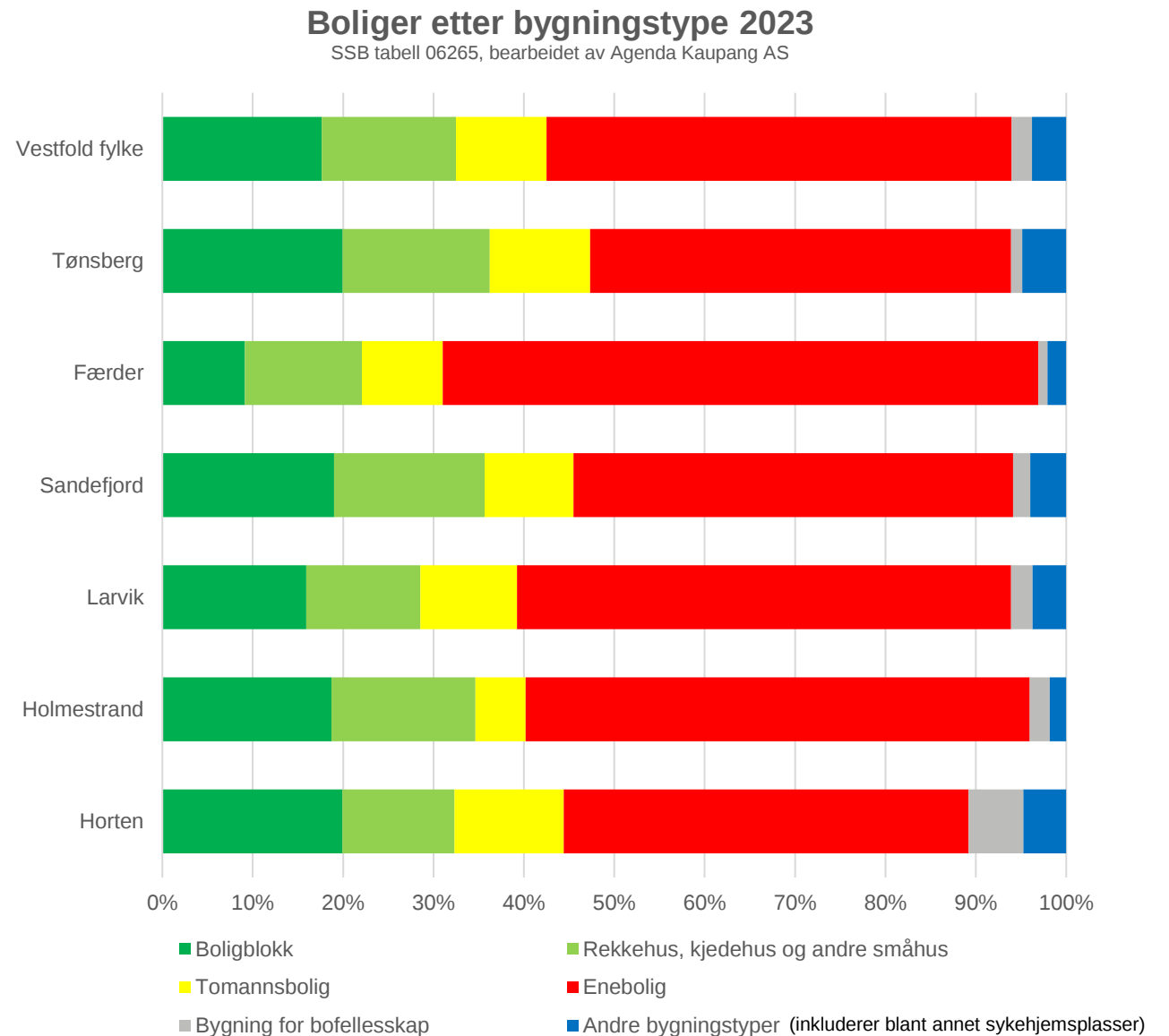

- ▶ En videreføring av dagens tjenestepraksis og dagens boformer er ikke bærekraftig fremover
- ▶ Dersom kommunene i Vestfold fortsetter som nå, vil behovet for pleie- og omsorgstjenester bli 65 prosent høyere i 2040
- ▶ Utfordringsbildet nasjonalt og regionalt vil kreve nye arbeidsformer og en helhetlig boligpolitikk

Kilde Agenda Kaupang basert på SSB MMMM alternativet per september 2024, tabell 14288 og behovskriteriene til delkostnadsnøklerne i statens inntektssystem

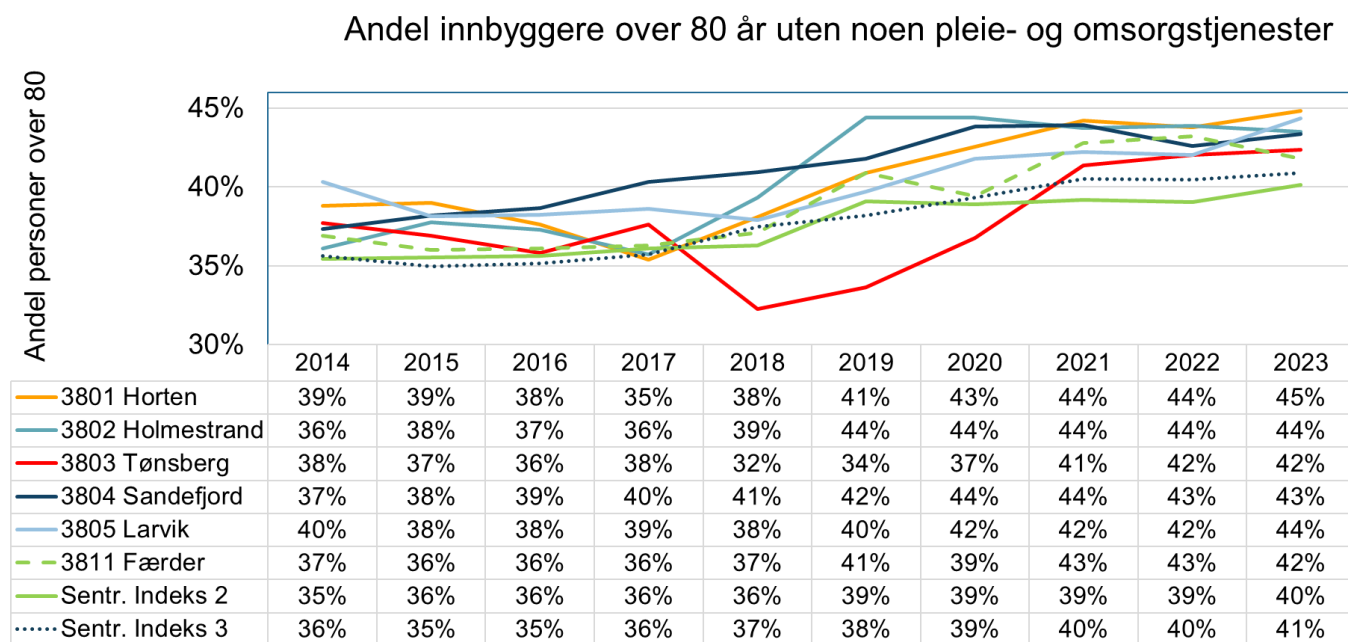
Fordelingen av hele boligmassen i Vestfold fylke etter bygningstype - de fleste bodde i eneboliger i 2023

- ▶ Innbyggerne har manglende evne og muligheter til å gjøre gode boligvalg
 - ▶ «Husene og folkene passer ikke sammen» - for få egnede boliger for eldre
 - ▶ Stort behov for en mer diversifisert boligstruktur med flere bofellesskap og leiligheter for eldre i gode bomiljø i «5-minutters tettsteder»
- ▶ Flere eldre innbyggere utfordrer omsorgskapasiteten i kommunene
- ▶ Mange kommuner opplever allerede en bemanningskrise i helse- og omsorgstjenestene
- ▶ Utfordringer i dagens boligmarked og i det lokale boligmarkedet med for få egnede boliger for eldre bidrar til økte behov og kostnader til helse- og omsorgstjenestene i Vestfold

Stadig flere eldre er sprekere og klarer seg uten tjenester

Bedre boligpolitikk og flere nærmiljøkvaliteter kan bidra til at flere kan klare seg selv

Sentralitetsindeksen er et mål som brukes for å beskrive hvor "sentralt" en kommune er i forhold til tilgang på tjenester, arbeidsplasser og befolkningstetthet. Tønsberg og Horten ligger sentralitetsindeksgruppe 2 (sammen med 18 andre kommuner) mens de øvrige kommunene er i gruppe 3 (sammen med 149 andre kommuner)

- ▶ Stadig flere eldre i Vestfold er sprekere enn før og kan klare seg uten kommunale pleie- og omsorgstjenester som hjemmesykepleie, praktisk bistand, støttekontakt, trygghetsalarm, boliger med døgntjenester og sykehjem mv.
- ▶ Analysen viser at mellom 42-45 prosent av de eldre innbyggerne over 80 år i de seks kommunene i Vestfold ikke har kommunale pleie- og omsorgstjenester i 2024
- ▶ I kommunene i Vestfold er det en høyere andel som ikke har kommunale tjenester enn i sammenlignbare kommuner i sentralitetsgruppe 2 og 3 som består av sammenlignbare kommuner
- ▶ Hvordan kan innbyggere i alderen 67-79 år gjøre gode boligvalg slik at de kan fortsette å klare seg selv også etter fylte 80 år?
- ▶ Dette er en nyttig kvalitetsindikator å følge med på over tid

For personer med demenssykdom er boligvalget særlig viktig

«Skaff deg en egnet bolig mens du husker hvor du bor og hva naboen heter»

Vestfold Fylke, anslag personer med demenssykdom	2024	2025	2030	2040	2050
60-64 år	55	55	61	57	65
65-69 år	110	112	119	134	130
70-74 år	769	783	829	992	949
75-79 år	1157	1167	1205	1388	1599
80-84 år	1226	1330	1833	2090	2601
85-89 år	1352	1396	1726	2623	3245
90 år	1098	1100	1258	2316	3238
I alt	5766	5942	7031	9600	11826

Framskrivning av forventede innbyggere med demenssykdom basert på SSB tabell 14288 og Hunt 4 studiet

- ▶ Forventet forekomst av innbyggere med demenssykdom i Vestfold vokser betydelig fra ca 5.800 til ca 9.600 i 2040. Dette utfordrer behovet for boliger til disse
- ▶ Flere boliger og boformer tilpasset innbyggere med demenssykdom, vil være avgjørende for å kunne utsette behovet for dyrere og mer omfattende tjenester som sykehjemsplasser

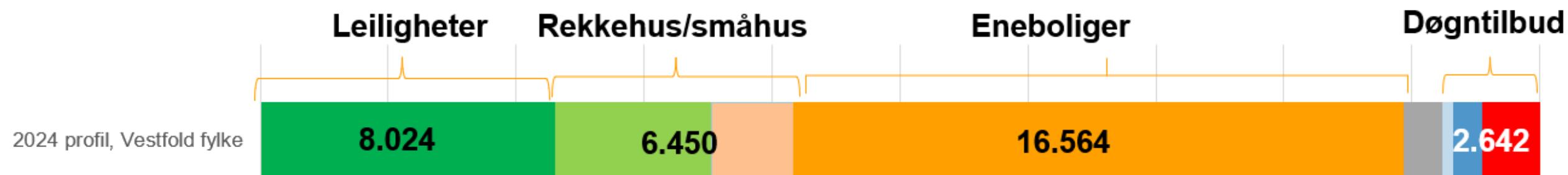
A photograph of six elderly people sitting on a dark metal bench outdoors. From left to right: a man with glasses in a light blue shirt, a woman in a grey cardigan looking at a tablet, a man with glasses in a grey jacket writing in a notebook, a woman with white hair and glasses knitting with orange yarn, a man with a beard in a white sweater using a smartphone, and a woman with sunglasses in a white top reading a book. A colorful bag sits on the bench to the right. The background is a dense green hedge. A semi-transparent white triangle with an orange border is overlaid on the bottom left, containing the title and list.

2.2 Boligbehov for eldre innbyggere fram mot 2040 for kommunene i Vestfold

- Hva bør du vite om behovet for boliger, tjenester og personell for eldre innbyggere over 67 år i Vestfold fylke fram mot 2040?
- Hvordan kan en bærekraftig boligutvikling i Vestfoldkommunene bidra til å redusere de store utfordringene knyttet til veksten i pleie- omsorgstjenester i årene fremover?

23. september 2024

Hvor bor innbyggere over 67 år i Vestfold i 2024?

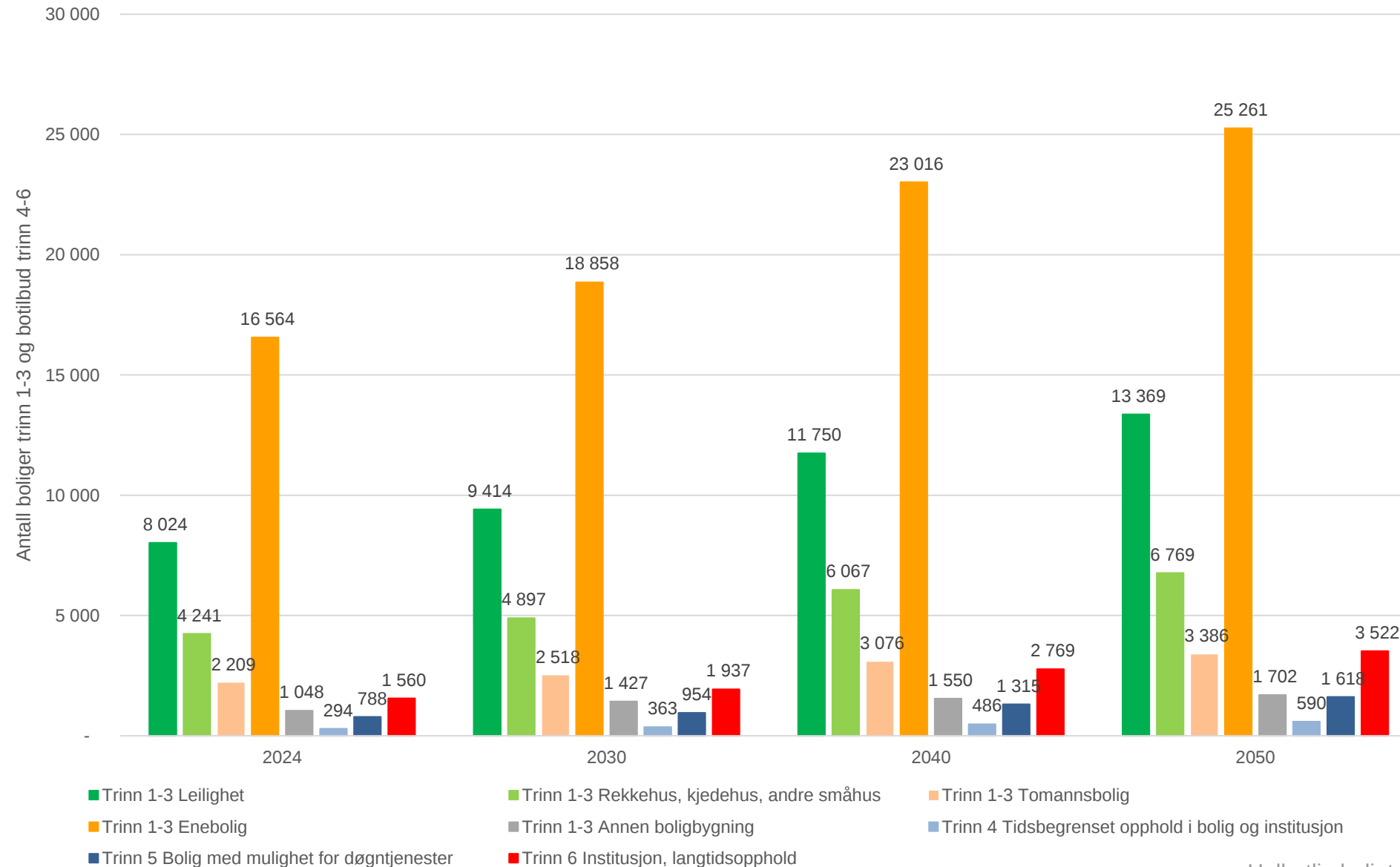

- ▶ 32 086 boliger benyttes av innbyggere over 67 år pr i dag (2024), 52 prosent av disse er eneboliger.
- ▶ Analysen viser antall boliger/botilbud som benyttes av innbyggere over 67 år i Vestfold fylke i 2024:
 - ▶ 8 024 leiligheter
 - ▶ 6 450 boenheter i rekkehus og småhus (tomannsboliger mv) og 16 564 eneboliger totalt en andel på ca 72 %
 - ▶ 2 642 boliger med ulike døgntilbud som korttidsplasser og langtidsplasser på sykehjem og boliger med mulighet for døgntjenester (boligtrappen trinn 4,5 og 6)
- ▶ Leiligheter utgjør pr i dag ca 28 % av den totale boligmassen i denne aldersgruppen. Denne andelen bør økes betydelig hvis flere eldre innbyggere skal ha en reell valgmulighet framover – se forslag til alternativ boligprofil

Kilde: Agenda Kaupang boliganalyse for personer over 67 år i Vestfold, se eget vedlegg til rapporten

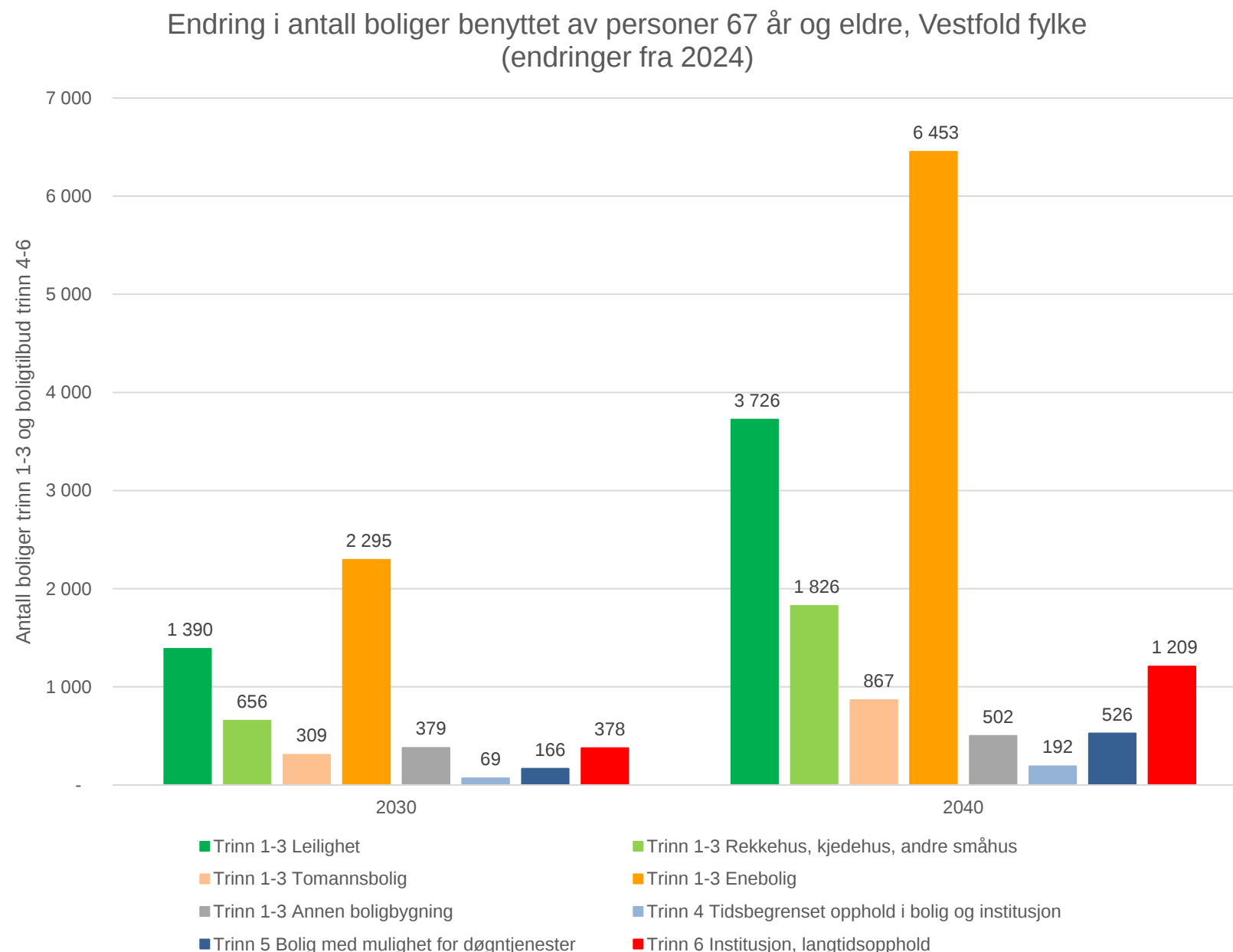
Modellen viser boligbehovet for eldre innbyggere 67 år og eldre ved en videreføring av dagens boligmønster

Antall boliger benyttet av personer 67 år og eldre, Vestfold fylke (boliger trinn 1-3 og botilbud trinn 4-6)

- ▶ Vekst i antall boliger på trinn 1–3 i boligtrappen fra 31 127 til 45 459 boliger i 2040 (46 % vekst)
- ▶ Vekst i boligtilbud på trinn 4–6 i boligtrappen øker fra 2 591 til 4 569 botilbud i 2040 (76 % vekst)

Hva vil dette kreve av nybygging og boligutvikling i Vestfold?

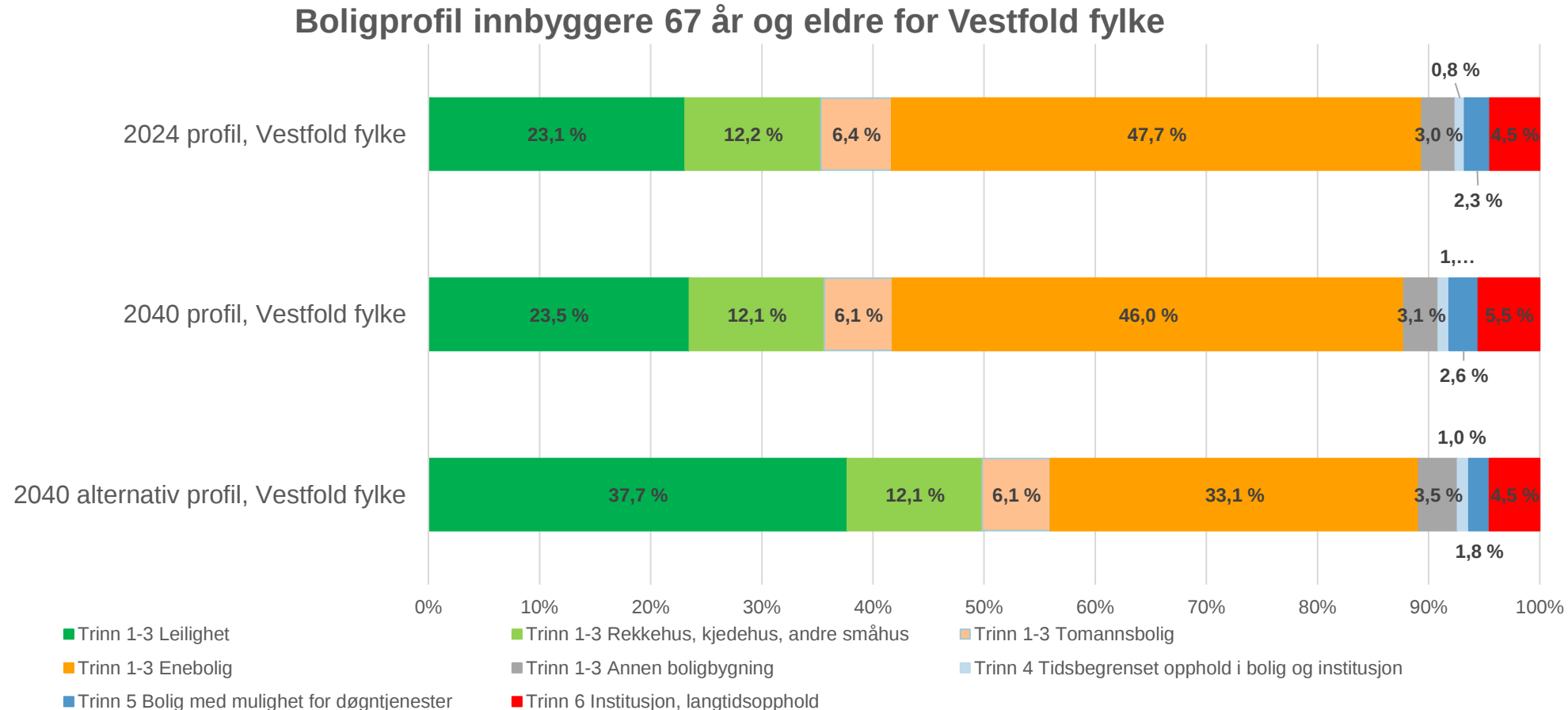

Helhetlig boligtrapp i Vestfold fylke 2025

- ▶ Analysen viser framtidig boligbehov for personer over 67 år. Kommunene har også et behov for nye boliger til personer under 67 år. I realiteten vil ofte yngre og eldre innbyggere konkurrere om de mest attraktive boligene.
- ▶ En dreining av sammensetningen av ulike boligtyper i 2030 og 2040, vil medføre nybygging av leiligheter og en utskifting av dagens bruk av eneboligene til yngre innbyggere og familier.
- ▶ Hvis ikke kommunene lykkes med å få eldre innbyggere til å flytte til mer egnede boliger og bomiljø vil dette gjøre det vanskeligere for yngre å etablere seg i kommunene og hindre befolkningsvekst.

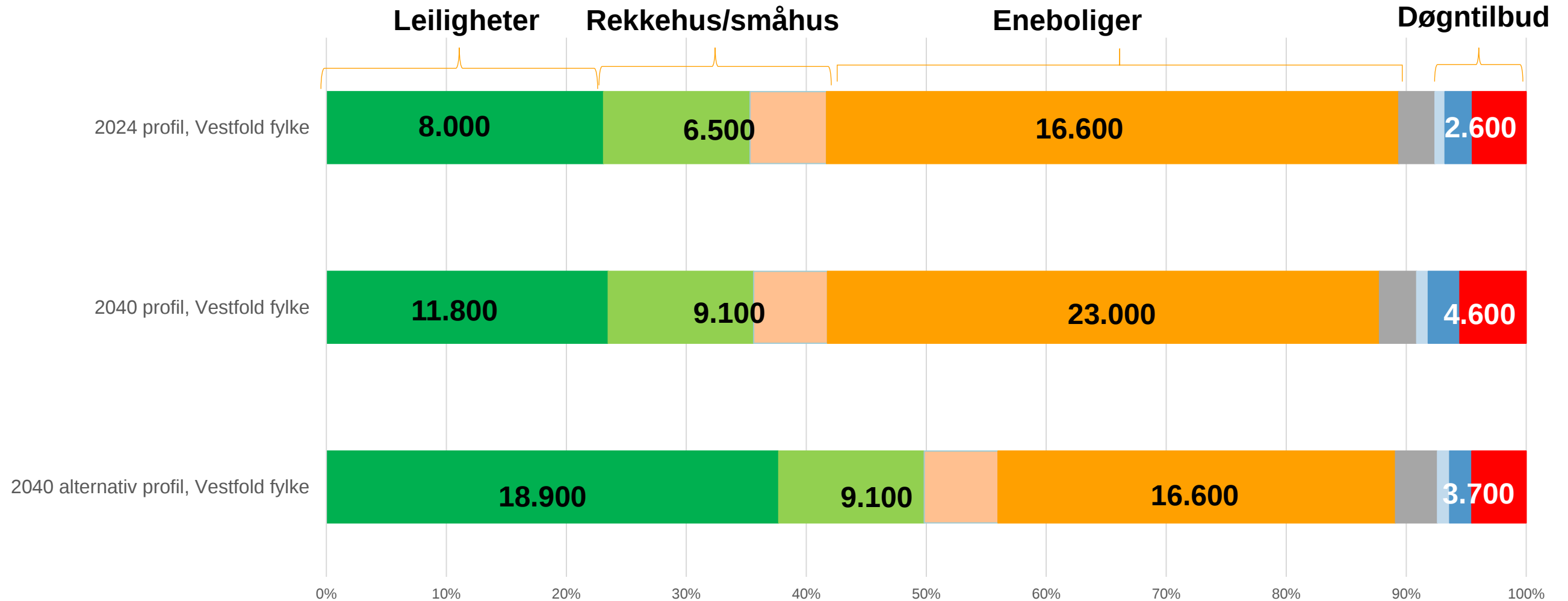
Kan en del av løsningen for framtiden være at eldre innbyggere bor i leiligheter i egnede bomiljøer?

- ▶ Agenda Kaupang har utviklet en analyse- og prognosemodell som kan beregne effekter av ulike scenarier av boligsammensetningen for eldre innbyggere framover på regionalt nivå i Vestfold.
- ▶ I scenariet «alternativ profil 2040» viser vi en mindre bruk av eneboliger og døgntilbud med tilsvarende økning i bruk av leiligheter.

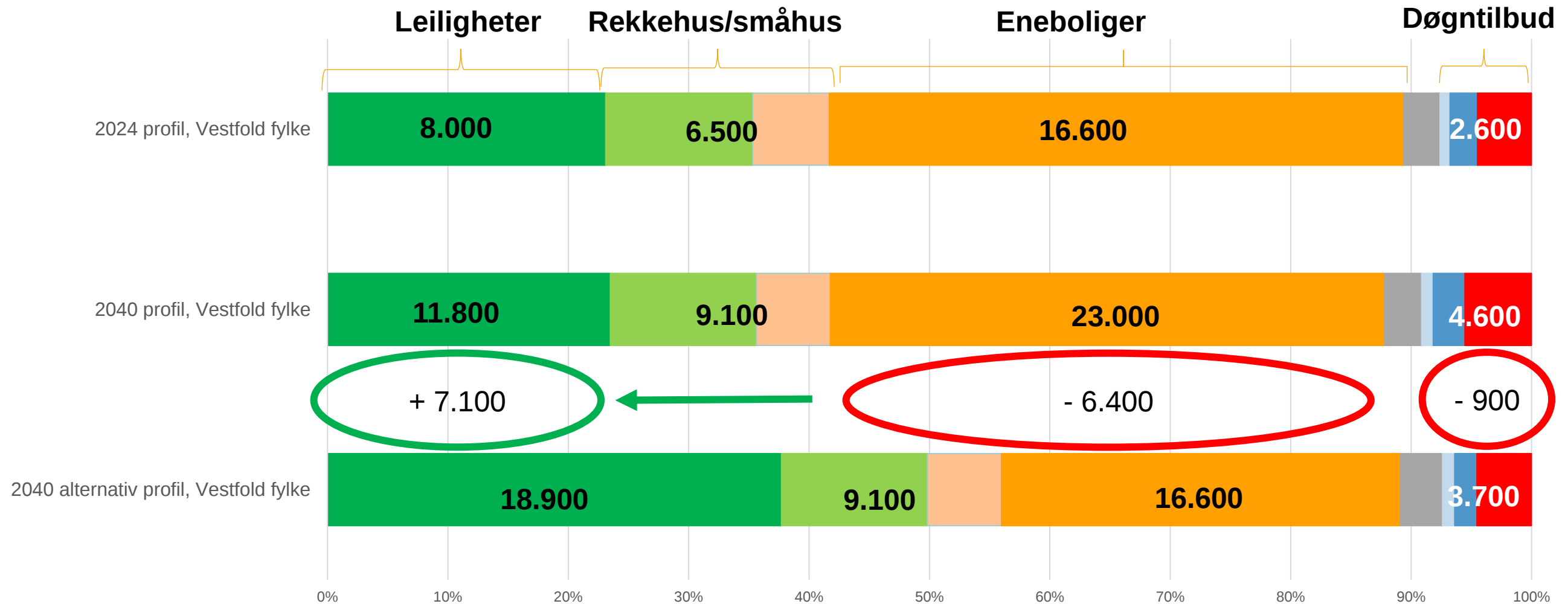

Hvor mange boliger snakker vi faktisk om i en alternativ profil?

Vår prognosemodell viser et framskrevet behov og en alternativ profil for Vestfold fylke - antall boenheter

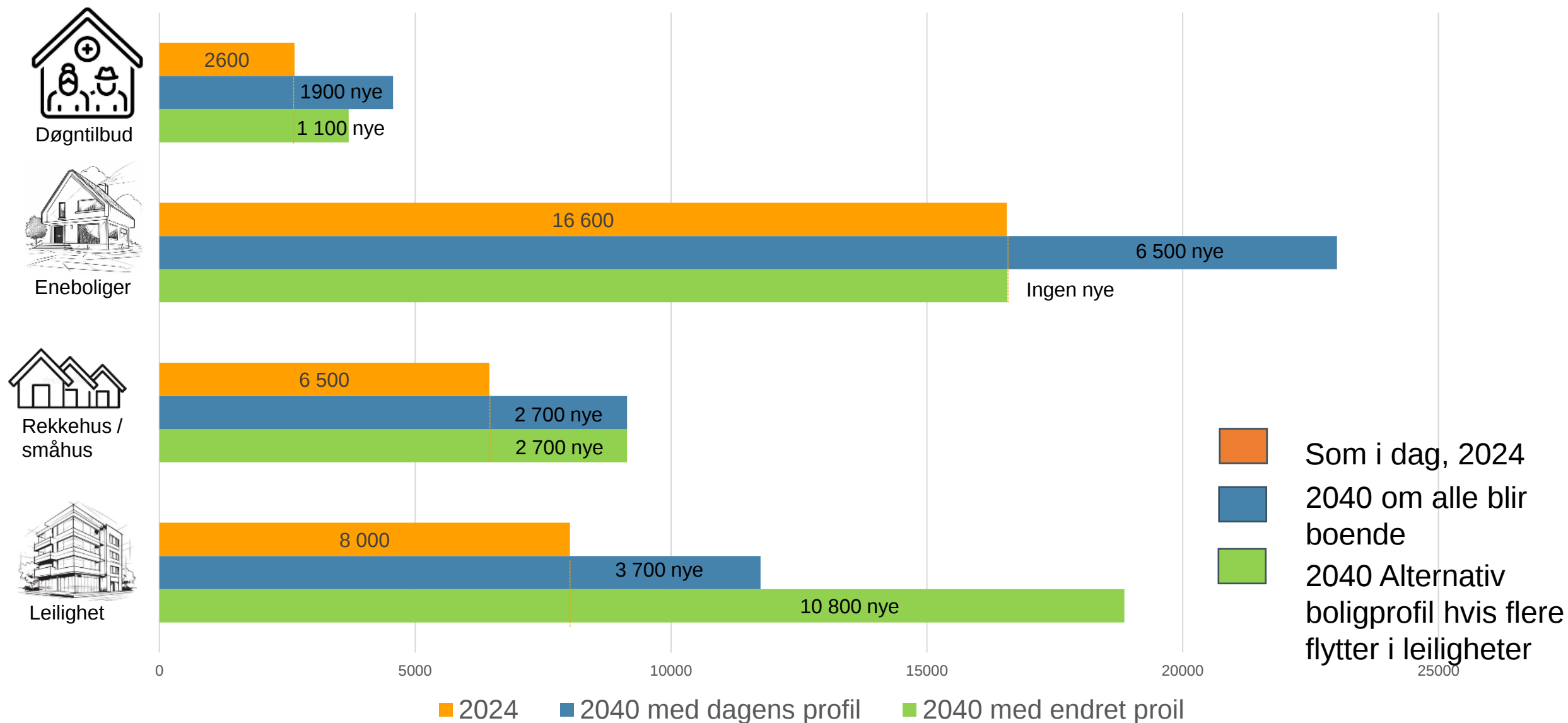

Alternativ boligprofil for innbyggere over 67 år vil kunne spare kommunene i Vestfold for 704 årsverk eller 563 mill.ioner kroner årlig i 2040

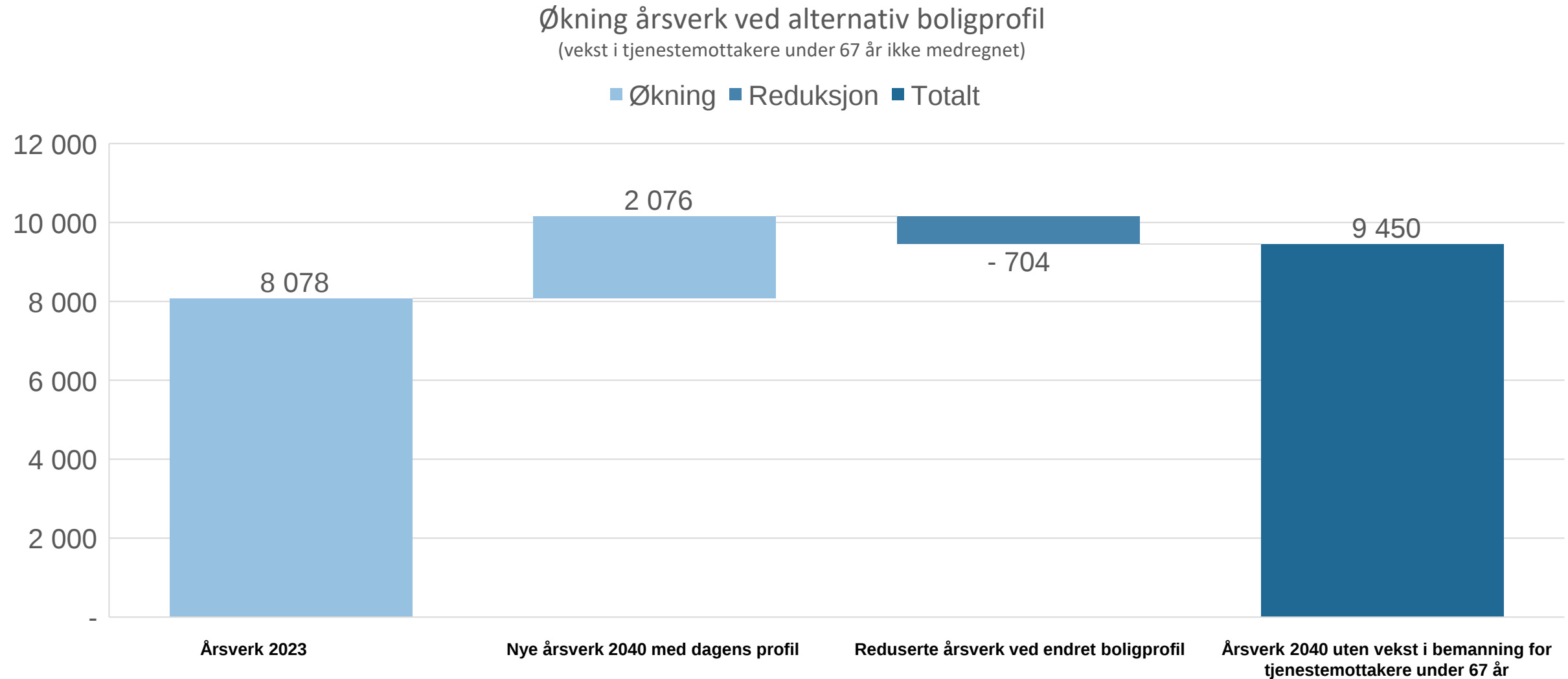

Boliger benyttet av innbyggere over 67 i 2024, i 2040 om de bor på samme måte som i dag eller ved en endret boligprofil med flere leiligheter i 2040

Forventet endring i antall boliger benyttet av innbyggere over 67 år

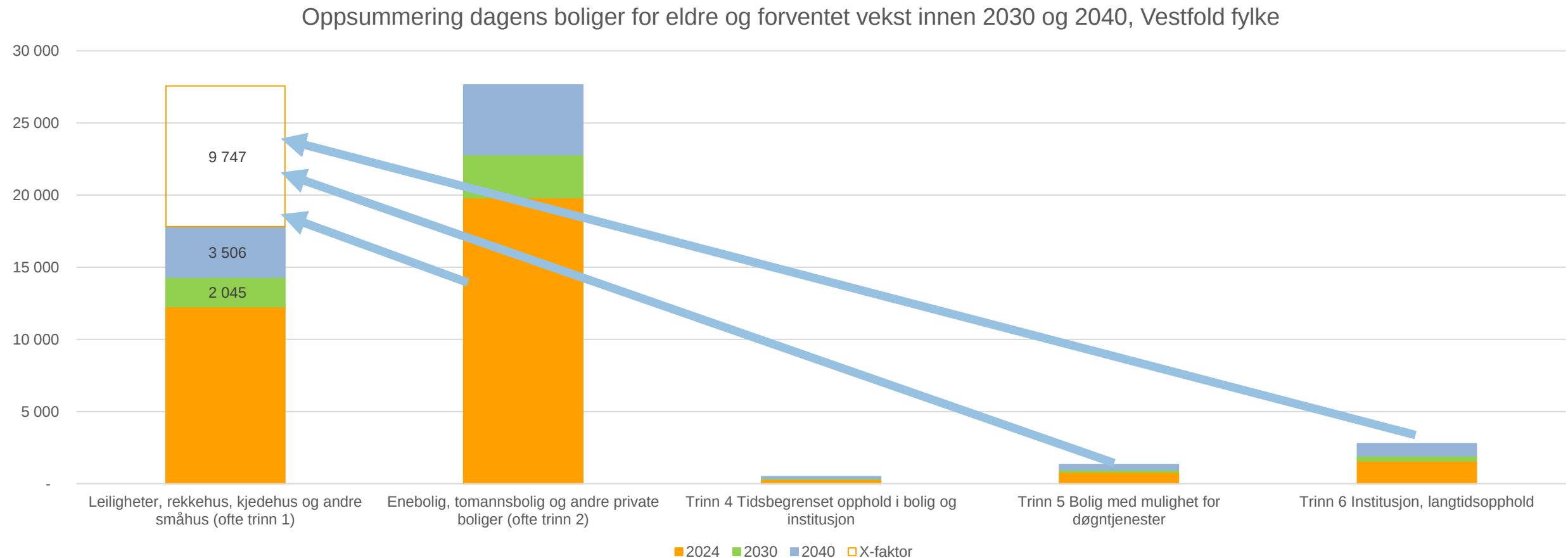
En endret boligprofil for de seks kommunene i Vestfold vil kunne redusere utfordringene knyttet til rekruttering med ca 700 årsverk fram mot 2040

- 1/3 av behovet for nye årsverk kan dekkes ved alternativ boligprofil

Det må bygges flere aldersvennlige boliger slik at eldre kan bo lengst mulig hjemme

Eldre innbyggere i Vestfold fylke vil benytte ca 15 300 flere boliger i 2040 enn i dag. For å oppnå gevinstene av alternativ profil må en stor andel av de 9700 boenhetene på høyere trinn endres til boligtrinn 1

Pilene viser mulig og ønsket endring i boligsammensetning i framtiden. Ved å tilrettelegge for flere egnede boliger og bomiljø for eldre på trinn 1 i boligtrappen, vil kommunen kunne redusere framtidig behov for høyere trinn i boligtrappen

3.1 Helhetlig innsatstrapp og boligtrapp som felles rammeverk for Vestfold

Utdrag av et felles rammeverk for planlegging, prioritering og utvikling av tjenester og boliger, felles komplett mal - se eget vedlegg

Tverrfaglig innsats, forebyggende tiltak, tilrettelegging av bolig, teknologi mv.

Formålet med den helhetlige «innsatstrappen»

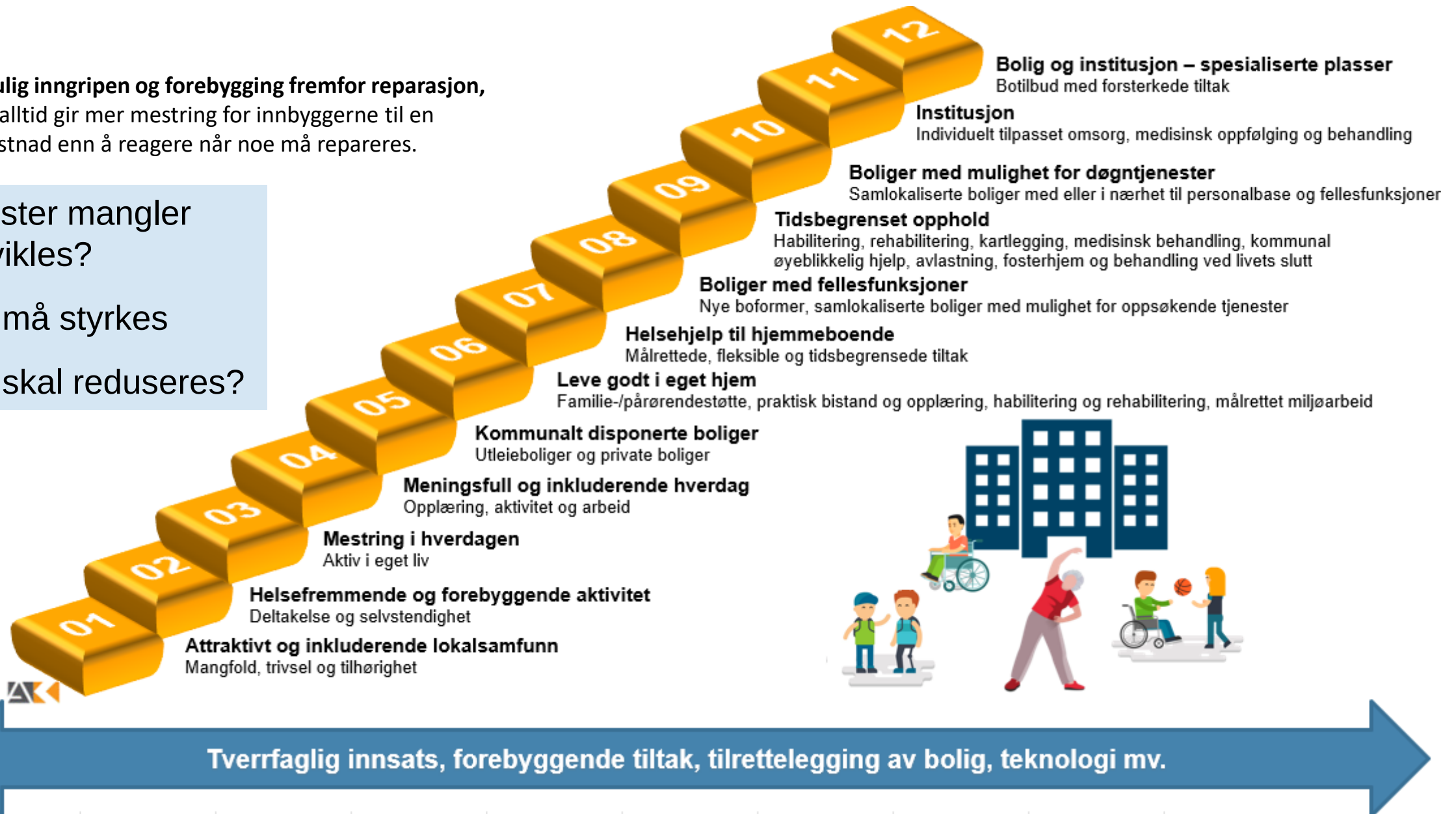
- ▶ Synliggjøre at tiltak i ulik grad griper inn i folks liv
- ▶ Oversikt over kommunens tilbud på de ulike trinnene, og tydeliggjøre forventninger til tjenestene – og til innbyggerne
- ▶ Modell for å prioritere aktiviteter og innsats
- ▶ Kommunikasjon som samsvarer med innsatstrappas intensjon bidrar til forventningsavklaring med innbyggerne om kommunale tjenester
- ▶ Oversikt over ressursbruk på de ulike tjenestenivåene
- ▶ Grunnlag for strategisk planlegging og tjenesteutvikling
- ▶ Utgangspunkt for økonomisk planlegging og styring
- ▶ Bidra til at kommunene satser mer på forebyggende tiltak og minst mulig inngripen i innbyggernes liv, og høster gevinst i form av redusert behov for omfattende helse- og omsorgstjenester
- ▶ Underlag for en mer presis dialog mellom politikk og administrasjon

Helhetlig innsatstrapp – viser grad av inngripen i innbyggernes liv – hvordan kan vi samarbeide for å styrke de lavere trinnene?

Minst mulig inngripen og forebygging fremfor reparasjon, fordi det alltid gir mer mestring for innbyggerne til en lavere kostnad enn å reagere når noe må repareres.

- ▶ Hvilke tjenester mangler eller bør utvikles?
- ▶ Hvilke trinn må styrkes
- ▶ Hvilke trinn skal reduseres?

Hvorfor en helhetlig boligtrapp i kommunene i Vestfold?

- ▶ **Felles rammeverk og strategisk planleggingsverktøy.** Grunnlag for drøftinger og tiltak om behov for endringer i disponeringen av boligmassen nå og i årene framover.
- ▶ Gir et **fakta grunnlag for planlegging av framtidig behov** for sykehjem, døgntilbud og utleieboliger
- ▶ Dette gjelder både for **eldre og for andre grupper**
- ▶ **Tverrfaglig samhandling** mellom helse- og omsorgstjenestene og plankreftene i kommunen og fylkeskommunen
- ▶ Et verktøy når vi skal **bygge ut nye områder**, eller ha **dialog med utbyggere** om behov
- ▶ **Varierte, levende lokalsamfunn**, ikke bare aldersvennlige
- ▶ Kan gi grunnlag for en strategi for hvordan vi legger til rette for at **folk tar gode boligvalg**

Trinn 1 – Attraktiv og inkluderende kommune

Mangfold, trivsel og tilhørighet

Mål: Alle som bor i **kommunene i Vestfold** deltar og engasjerer seg i utviklingen av eget nærmiljø. Alle som kan, deltar i arbeidslivet og tar ansvar for egen helse og trivsel.

Vestfold-kommunene legger til rette for:

- trygg oppvekst og selvstendige individer
- arbeid og aktivitet – mening og tilhørighet
- aldersvennlig samfunn
- aktive nærmiljø
- attraktiv kommune – tilflytting og turisme
- levende sentrum
- mangfoldig næringsliv og nye jobber
- boliger for alle

Eksempel på tjenester på Trinn 1 – Inkluderende lokalsamfunn fra Tønsberg kommune

Trygge miljøer og gode møteplasser for alle innbyggere

Arena

- Barnehage,
- Skole, SFO
- Bibliotek
- Idrettsanlegg
- Lekeplasser/ nærmiljøanlegg
- Natur/ friluftsområder
- Byrom/ parker
- Møteplasser for kunst- og kulturaktivitet
- Kaféer, restauranter, butikker og kjøpesenter
- Svømmehall

Opplæring og arbeidsaktiviteter

- Barnehage
- Grunnskole
- Leksehjelp 6,7,8,9
- Voksenopplæring
- Norskopplæring
- Arbeidsliv for alle

Fritid

- SFO
- Organiserte fritidsaktiviteter
- Ungdomsklubber
- Fritidstilbud
- Fleksibel bruk av kommunens bygg 24/7
- Kulturskole

- Åpne treffsteder alle aldre
- Tros- og livssynssamfunn

Samarbeidsaktører

- Dugnadsgjengene (friluftsliv)
- Paraplyorganisasjoner med samarbeidsavtaler
- Politiske lokalutvalg
- Tros- og livssynssamfunn
- Næringslivet
- Frivillighet
- Lag og organisasjoner
- Natteravn, utekontakt
- Velforeninger

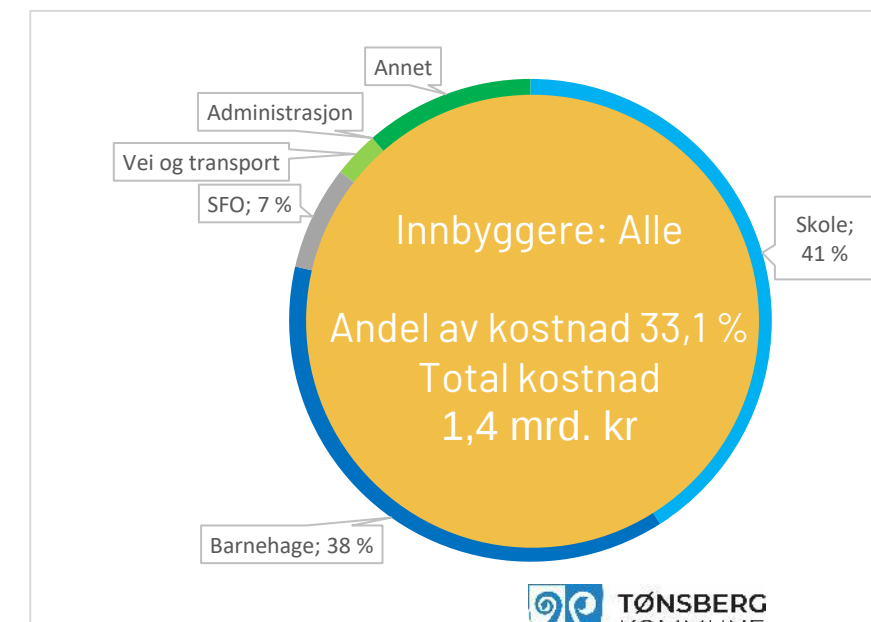
Virkemidler

- Universell utforming
- Nasjonale, regionale og kommunale planer og strategier
- Nye boliger som legger til rette for mangfold og god egenmobilitet
- Kommunale bygg og infrastruktur
- Trafikksikker kommune
- Tilrettelagte sykkel og gangveier
- Utlånssentral av utstyr
- Tilskuddsordninger
- Område og lokalsenterutvikling
- Kollektivtilbud
- Tilrettelagt transporttilbud med tilstrekkelig kapasitet
- Innbyggermedvirkning/medborgerskap/samskaping

- Boligområder tilrettelagt for alle generasjoner

Digitale løsninger

- Kommunens nettside
- Innbygger app
- Digitale plattformer/ kontakt med lag og foreninger
- Sosiale medier (Facebook/Instagram)
- Ungfritid.no
- AI bruk av digitale løsninger
- Digitale skjemaer/ søknader
- Friskus aktivitetskalender

Trinn 5 - Kommunalt disponerte boliger

Utleieboliger og boliger med kommunal tilvisning og tildelingsrett

Mål: Innbyggere i kommunene i Vestfold skal bo trygt. Kommunen bistår de som ikke klarer å skaffe seg bolig på egenhånd.

Vestfold-kommunene:

- tilbyr tilrettelagte boliger for leie etter tildeling
- sørger for en overordnet boligplanlegging
- bidrar til å utvikle et differensiert boligtilbud, gjerne gjennom samarbeid og avtaler med private utbyggere

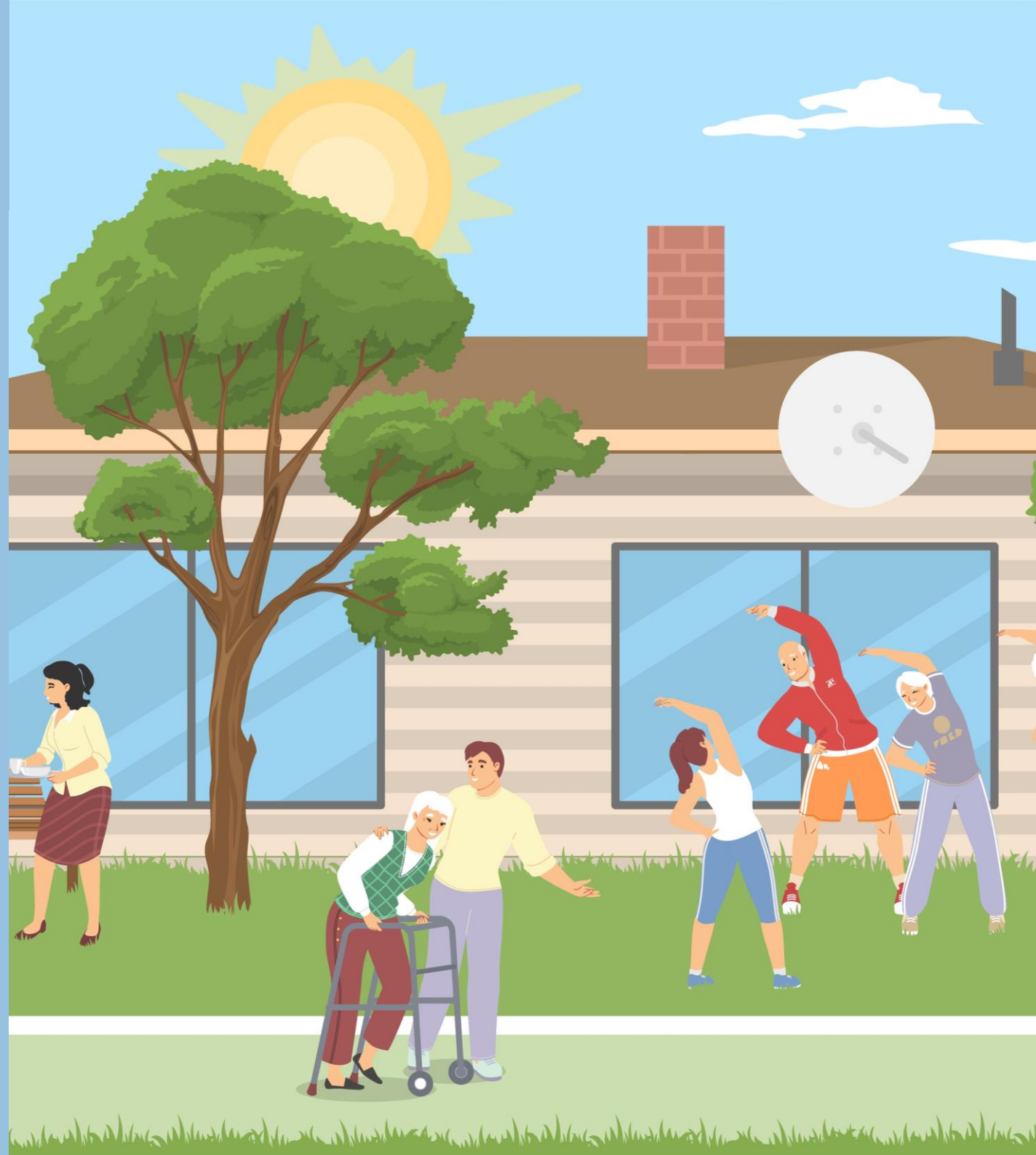
Trinn 8 Samlokaliserte boliger uten personalbase

Nye boformer, samlokaliserte boliger med mulighet for bistand fra hjemmetjeneste

Mål: Innbyggere i kommunene i Vestfold har tilgang til ulike boformer, nå og for framtiden, med mål om å mestre hverdagen i eget hjem og leve selvstendige liv.

Vestfold-kommunene:

- samarbeider med private aktører om utvikling av nye boformer (både eie og leie), som fremmer fysisk og sosial aktivitet inne og ute
- sikrer at boligene er i nærheten av butikk, og eventuelt andre kommunale tjenester som legekontor, fysioterapeut og servicetilbud
- legger til rette for boliger som gir trygghet og stimulerer til sosiale fellesskap og kulturelle aktiviteter

Trinn 9 - Tidsbegrenset opphold

Rehabilitering, utredning, medisinsk behandling, kommunal øyeblikkelig hjelp, avlastning, fosterhjem

Mål: Innbyggere i kommunene i Vestfold kan i perioder ha omfattende behov for helse- og omsorgstjenester og et tidsbegrenset tilbud om opphold utenfor hjemmet.

Vestfold-kommunene:

- muliggjør helhetlig og tverrfaglig utredning for å avklare riktig innsats
- tilbyr rehabilitering etter funksjonsfall, med mål om at innbyggeren blir i stand til å mestre hverdagen i eget hjem
- gir tilbud til pasienter som er vurdert og medisinsk avklart
- avlaster og støtter nærstående som står i omfattende omsorgsoppgaver over tid
- gir omsorgstilbud i beredskapshjem

Trinn 10 – Boliger med mulighet for døgntjenester

Samlokaliserte boliger med personalbase og fellesfunksjoner

Mål: Innbyggere i kommunene i Vestfold som trenger vedvarende og omfattende helse- og omsorgstjenester grunnet redusert helsetilstand og funksjonssvikt tilbys boliger med mulighet for døgntjenester.

Vestfold-kommunene legger til rette for:

- å styrke den enkeltes evne til å mestre sin daglige fungering
- god helse, sosialt fellesskap og livskvalitet
- tilgjengelige og oppsøkende tjenester der innbyggeren bor
- spesialisert kompetanse ut fra funksjonsnivå og behov
- en selvstendig hverdag utenfor foreldrehjemmet for unge innbyggere med funksjonsnedsettelse når de er klare for det
- å utsette eller erstatte behovet for langtidsopphold
- å bidra til god utvikling og gode oppvekstsvilkår

Trinn 11 – Langtidsopphold i sykehjem og helsehus

Individuelt tilpasset omsorg, medisinsk oppfølging og behandling

Mål: Innbyggere i kommunene i Vestfold med vedvarende og omfattende helse- og omsorgsbehov, får langtidsplass når hjelpetiltak på lavere trinn ikke lenger gir dem forsvarlige og nødvendige tjenester.

Vestfold-kommunene gir tjenester som:

- ivaretar innbyggere med behov for omfattende behandlings-, omsorgs- og assistansebehov
- sikrer døgnomsorg i livets siste fase

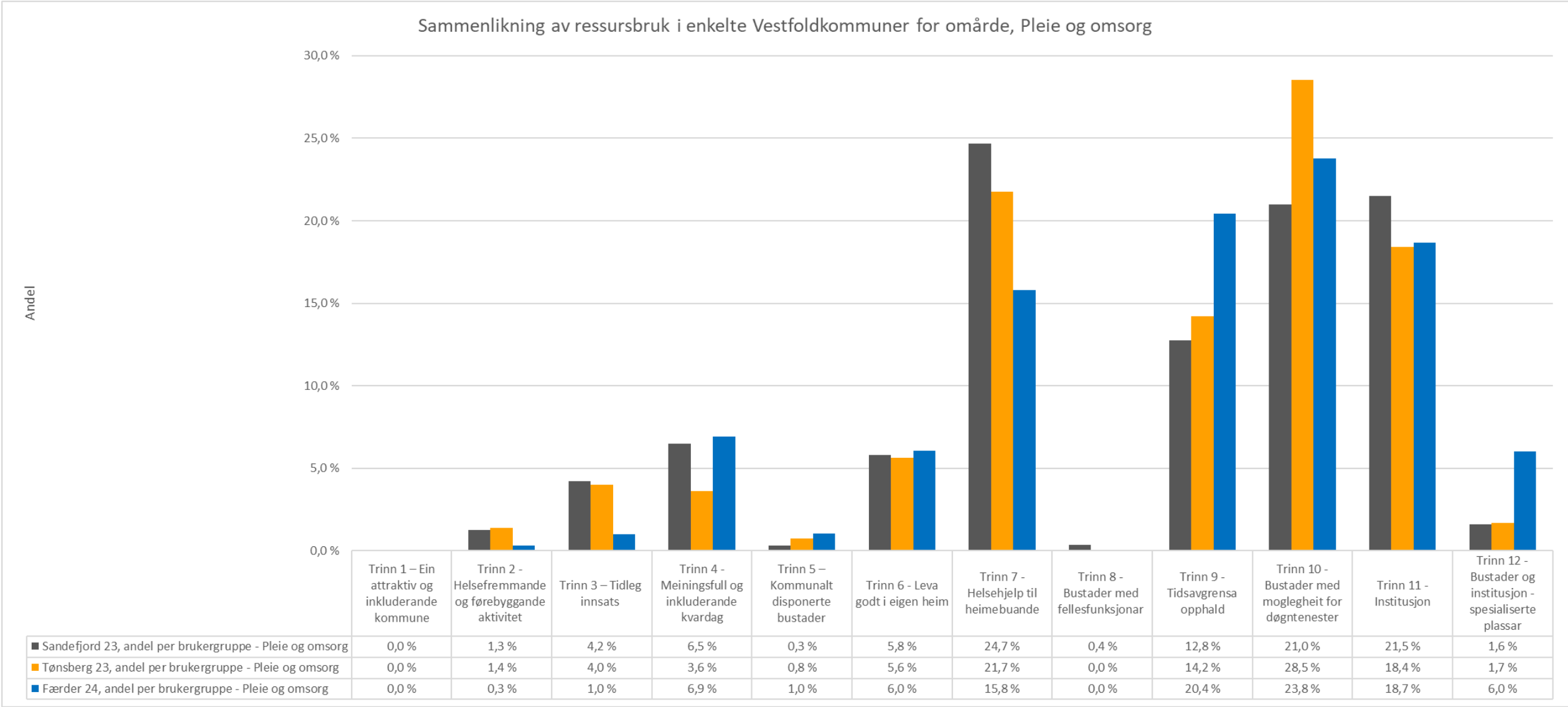

Hvorfor er vi opptatt av å fordele ressursene i den helhetlige innsatstrappa?

- ▶ **Forebygging og tidlig innsats:** Ved å investere i forebyggende tiltak på de lavere trinnene i innsatstrappen kan kommunen redusere behovet for mer omfattende og kostbare tiltak på høyere trinn. Tidlig innsats kan forhindre at problemer eskaleres, noe som sparer både tid og penger på lang sikt. Vi er opptatt av å vise at innsatsen og effekten er tilstrekkelig.
- ▶ **Effektiv ressursutnyttelse:** at ressursene benyttes der de gir mest mulig verdi, på kort og lang sikt med minst mulig personalmessig og økonomisk ressursbruk. I dette ligger også en vurdering av oppgavefordeling mellom deler av organisasjonen.
- ▶ **Helhetlig tilnærming:** Ved å ha en strukturert og trinnvis tilnærming til ressursbruk, vil vi lettere se tjenester i en helhet og styrke mulighet til å gi riktig tjeneste, på riktig nivå, i riktig omfang til riktig tid.
- ▶ **Bedre planlegging og styring:** En innsatstrapp gir en klar ramme for hvordan ressursene skal fordeles over tid og mellom ulike tiltak. Dette gjør det lettere å planlegge og styre økonomien, og sikrer at man har midler tilgjengelig for de mest kritiske behovene.
- ▶ **Økt treffsikkerhet:** Ved å bruke en innsatstrapp kan kommunen målrette innsatsen mot spesifikke behov i ulike deler av befolkningen. Dette kan bidra til å redusere ulikheter og sikre at alle får nødvendig støtte på riktig tidspunkt.
- ▶ **Redusert behov for reaktiv innsats:** Ved å sette inn ressurser på et tidlig stadium kan man i mange tilfeller unngå at problemene eskaleres til et nivå som krever dyre og omfattende tiltak. Dette er både økonomisk fordelaktig og bedre innbyggere og tjenestemottakere.
- ▶ **Bærekraftig utvikling:** En godt gjennomført innsatstrapp legger grunnlaget for en bærekraftig ressursbruk i kommunen. Ved å tenke langsiktig og prioritere forebygging, sikres det at kommunen ikke bare reagerer på akutte problemer, men også jobber for å forhindre dem i fremtiden. Dette er godt for ressursbruken, de ansatte og ikke minst innbyggerne.

Hvorfor er vi opptatt av å fordele ressursene i den helhetlige innsatstrappa?

Pleie- og omsorgstjenester i tre av kommunene i Vestfold, tjenesteprofil

Sandefjord, Tønsberg og Færder har basert på regnskapet i 2023 og 2024 fordelt kostnadene på de ulike trinnene i den helhetlige innsatstrappen etter metodikk fra Agenda Kaupang, viser noe ulik tjenesteprofil i de tre kommunene

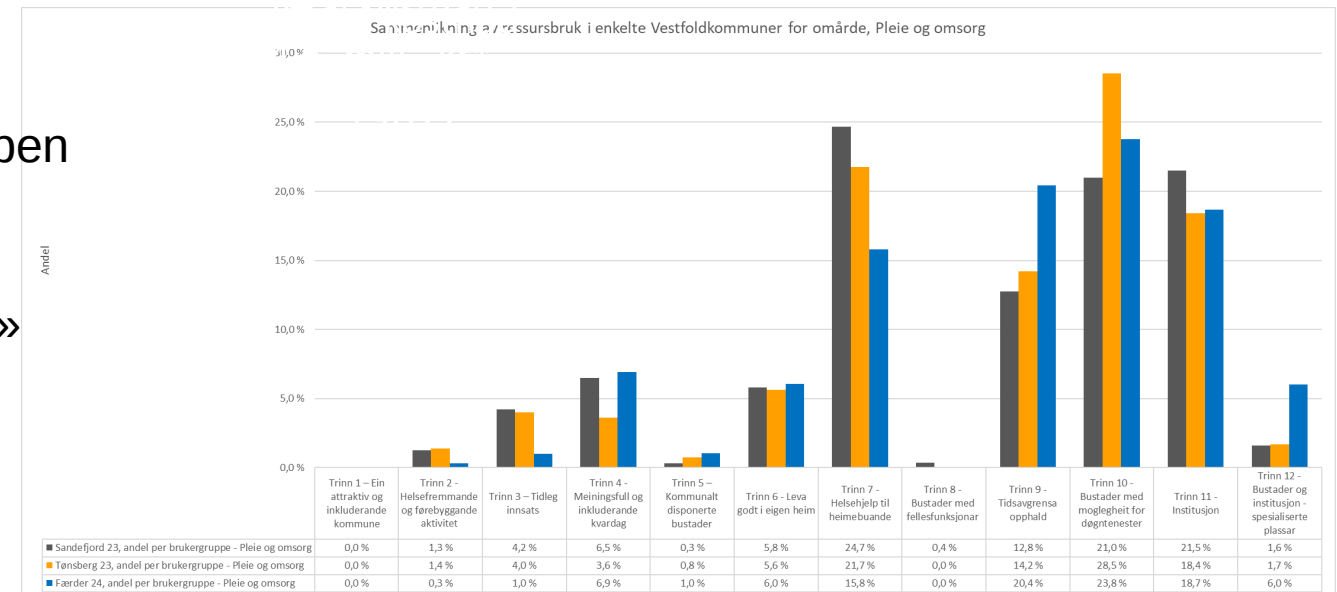
Hvordan kan vi i Vestfold lære av hverandre?

Gode boligvalg og tettstedsutvikling påvirker ressursene benyttes til pleie- og omsorgstjenestene

- ▶ I hvilken grad er dagens praksis i kommunen godt dimensjonert i den helhetlige innsatstrappen?
- ▶ Er dagens praksis slik vi ønsker å møte framtidsutfordringene?
- ▶ Målet må være å omdisponere og redusere ressursbruken, styrke de lavere trinnene i innsatstrappen ved å gjøre smarte grep øverst i trappen
- ▶ Agenda Kaupang anbefaler kommunene i Vestfold en årlig kostnadsprofil på den «helhetlige innsatstrappen» for å følge med på utviklingen over tid

Læringspunkter:

- ▶ Dimensjonering av tjenester
- ▶ Prioritering av tjenester
- ▶ Boligplanlegging
- ▶ Regionsutvikling
- ▶ Tettstedsutvikling
- ▶ Effekt av innsats
- ▶ Større evne til proaktiv innsats
- ▶ Øke mulighetene for samarbeid på tvers av kommunene

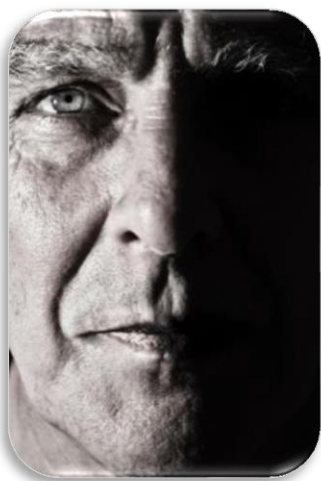

3.4 Historien om Johs med demenssykdom og hans mulige bolig- og tjenestevalg

Personasene er utarbeidet for å vise ulike tjenesteforløp og både den økonomiske og personellmessige effekten av de ulike tjenestevalgene kommunene står ovenfor – se *vedlegg for detaljert beskrivelse*

Johs med kognitive utfordringer - «normalforløp»

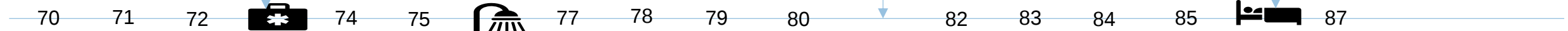
Johs er 70 år og bor i en egnet bolig i utkanten av byen. Han er en aktiv pensjonist, men sliter litt mer med å finne ord i møte med andre.

Som 76 åring forfaller daglig rutiner og Johs har behov for praktisk bistand med 1 time per uke.

I en alder av 73 begynner Johs å rote litt med spising. Familien registrerer at kroppsvekten er fallende. Hjemmesykepleien følger derfor opp hans ernæring med 45 minutter hver dag.

I en alder av 81 får Johs også tilbud om dagsenterplass 2 dager i uken tilrettelagt for personer med demens (gruppetilbud 1:3).

Når Johs blir 86 år vurderes det ikke forsvarlig at han bor hjemme lenger. Han får derfor en sykehjemsplass tilrettelagt for personer med demens. Her bor han i to år.

Johs med kognitive utfordringer - «proaktivt forløp»

Johs (70) **Sønnen er bekymret** for at Johs har demensutfordringer og kontakter derfor **demenskoordinator**. Hun deler hans bekymring etter et **forebyggende hjemmebesøk**. Sammen **legger de en plan** for hvordan de kan tilrettelegge for en større utfordring enn det Johs har i dag. Rådgiveren forteller om et **privat bokollektiv** som er særskilt tilrettelagt for personer med demens (**husvert- og felleskapsfunksjoner rundt måltider**). Kort tid etter leier Johs en leilighet der. Rekkehuset beholder han og leier dette ut. Johs får også **aktivitetstilbud** og er **på tur tre dager i uken**.

Johs (80) er fornøyd med boligen og har gjort seg godt kjent i nærmiljøet. Han kan surre med medisiner, men får hjelp av en **medisineringsdispenser**. Han tar alltid med seg vesken sin på tur som nå også blir utstyrt med en **GPS**. Dette gjør at han kan få bistand til å finne veien hjem ved behov. Det innføres også mulighet for **digitalt tilsyn** i boligen og en personlig tilpasset «**trygghetspakke**». I tillegg til det **fysiske aktivitetstilbudet** benytter Johs seg av et sosialt **middagsernæringstilbud** i nærmiljøet. Johs spiser bedre og får en bedre ernærings situasjon. Det meldes fra til hjemmesykepleien hvis Johs ikke kommer som avtalt. **Hjemmesykepleie** har jevnlig kontakt med Johs.

I en alder av 87 har Johs et stort behov for å hvile og fysiske og sosiale aktiviteter reduseres. Johs tilbys en sykehjemsplass. Han opplever 7 trygge måneder der.

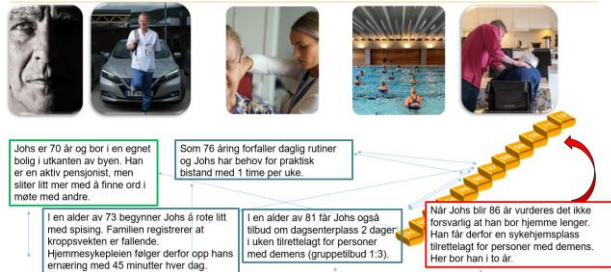

Forskjeller mellom proaktivt-, normal- eller reaktivt forløp

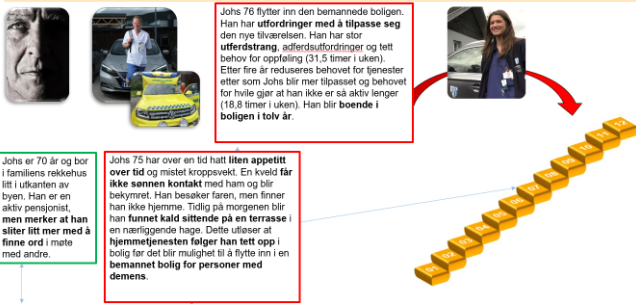
Johs med kognitive utfordringer - «proaktivt forløp»

Johs med kognitive utfordringer - «normalforløp»

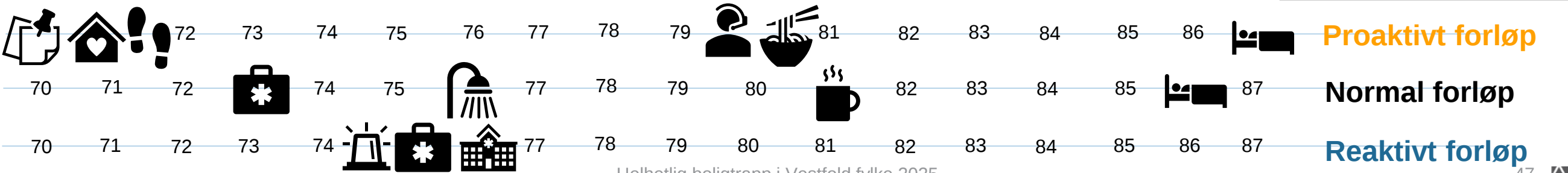

Johs med kognitive utfordringer - «reaktivt forløp»

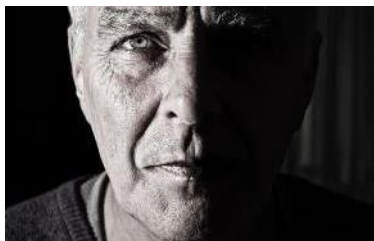
- Demenskoordinator
- Boligvalg
- Aktivitet i gruppe og lokalt
- Teknologibruk
- Flytte tidlig nok
- Ingen endring i bolig
- Lav og svakt økende innsats over tid (hjemmesykepleie, praktisk bistand og dagtilbud)
- «klassisk» botid på sykehjem som i 2024
- «Forsøk» på å avvente utfordringene
- Akutthendelse
- Lite evne til å flytte
- Lang botid i bemannet bolig

Årskostnad normalforløp	Årskostnad proaktivt	Årskostnad reaktivt	Personinnsats normalforløp	Personinnsats proaktivt	Personinnsats reaktivt
	118 431			90	
	118 431			90	
	118 431			90	
218 102	118 431		455	90	
218 102	118 431		455	90	
218 102	118 431	546 666	455	90	1 367
246 432	118 431	969 468	524	90	2 048
246 432	118 431	969 468	524	90	2 048
246 432	118 431	969 468	524	90	2 048
246 432	118 431	969 468	524	90	2 048
246 432	118 431	579 076	524	90	1 223
246 432	246 432	579 076	524	220	1 223
371 442	246 432	579 076	705	220	1 223
371 442	246 432	579 076	705	220	1 223
371 442	246 432	579 076	705	220	1 223
371 442	246 432	579 076	705	220	1 223
1 003 466	246 432	579 076	1 952	220	1 223
1 003 466	1 003 466	579 076	1 952	1 952	1 223
5 997 040	4 031 231	9 636 222	11 938	4 482	20 566
			7,5	2,8	12,9

Alvorlig økonomiske konsekvenser ved å velge feil pasientforløp

Gode valg er ikke nødvendigvis dyre

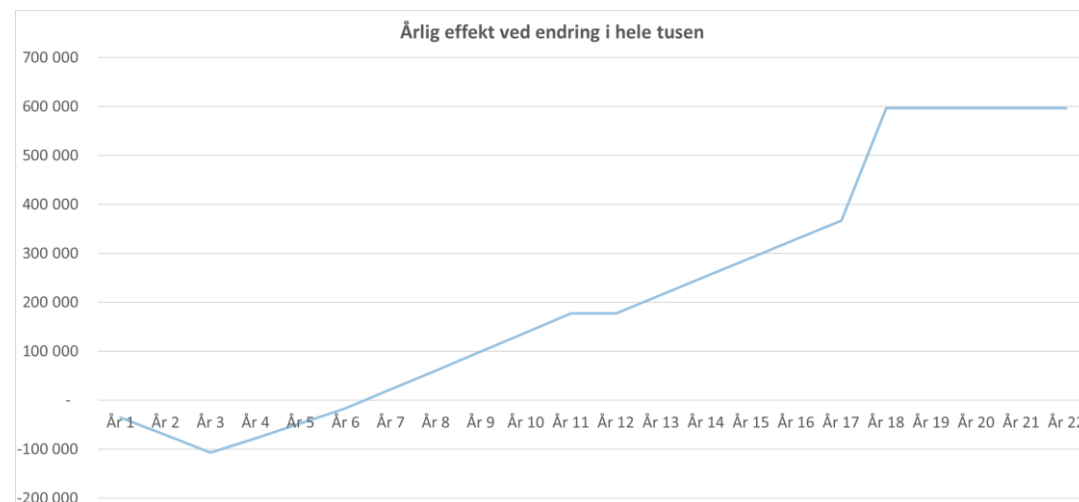
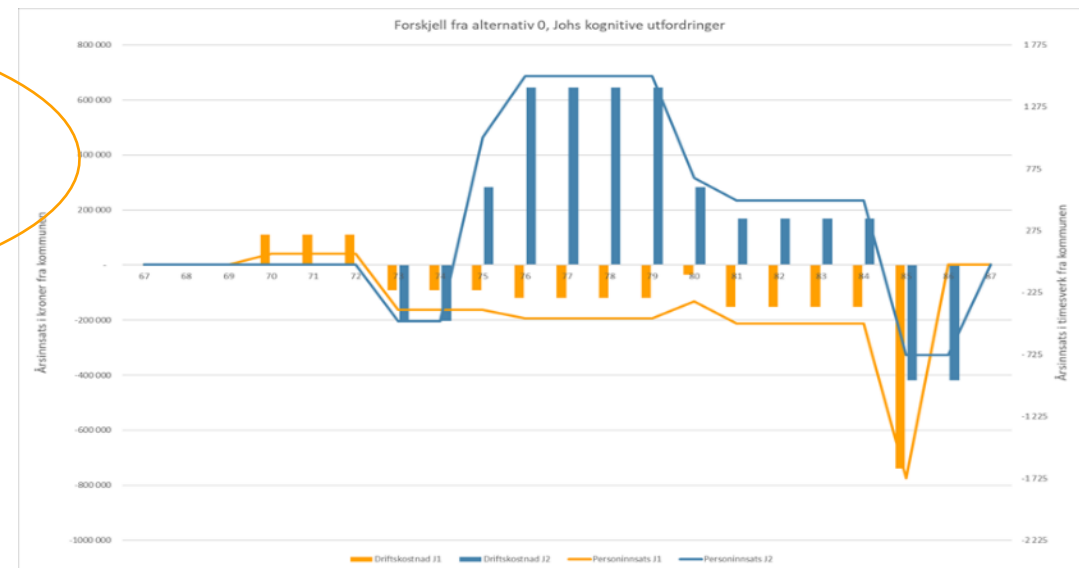

Færder 69 mill. mindre/127 mill. mer
Holmestrand 55 mill. mindre/101 mill. mer
Horten 66 mill. mindre/122 mill. mer
Larvik 119 mill. mindre/221 mill. mer
Sandefjord 146 mill. mindre/269 mill. mer
Tønsberg 124 mill. mindre/229 mill. mer

For kommunene i Vestfold vil en endring fra et normalforløp til proaktivt forløp for alle 5.766 personene med antatt demensdiagnose medføre en **årlig innsparing på 0,6 milliarder kroner**, mens en endring mot et reaktivt forløp vil innebære en **økt ressursbruk på 1,1 milliarder kroner**.

Det er selvfølgelig ikke mulig å fullt ut bevege alle pasientforløpene, men disse beregningene tydeliggjør risiko for å gjøre dårlige valg og potensialet for å gjøre gode. Det er et spørsmål om kommunene i Vestfold i dag i stor grad møter pasientene i «normalløpet».

Om vi lar alle nye brukere få et proaktivt forløp og la de som er inne i et eksisterende løp fortsette i sitt løp vil merkostnaden det første året være 36 mill. kroner, det andre året 72 mill., det tredje året 108 mill., fjerde året 78 mill. og etter det syvende året vil det være en årlig besparelse mot et normalforløp.

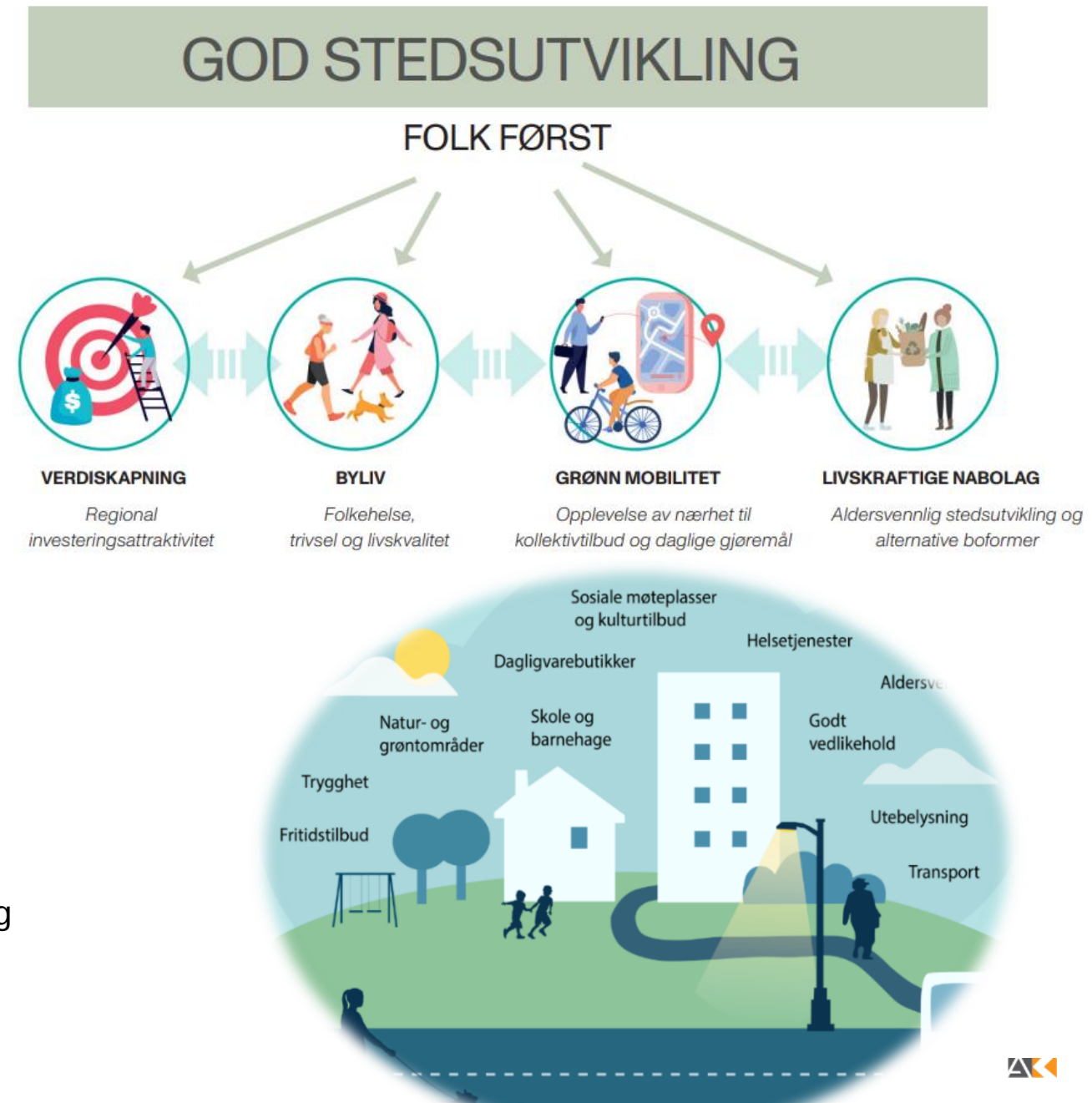
4. Agenda Kaupangs anbefalinger

Anbefalinger for å sikre en mer bærekraftig boligpolitikk og boligutvikling i Vestfold fylke

Agenda Kaupangs anbefalinger om utvikling av en helhetlig boligpolitikk i Vestfoldkommunene med spesielt fokus på eldre innbyggere

Anbefalinger for å sikre utvikling av fremtidsrettede og bærekraftige helse- og omsorgstjenester, og hvordan disse er koblet til utvikling av en helhetlig boligpolitikk

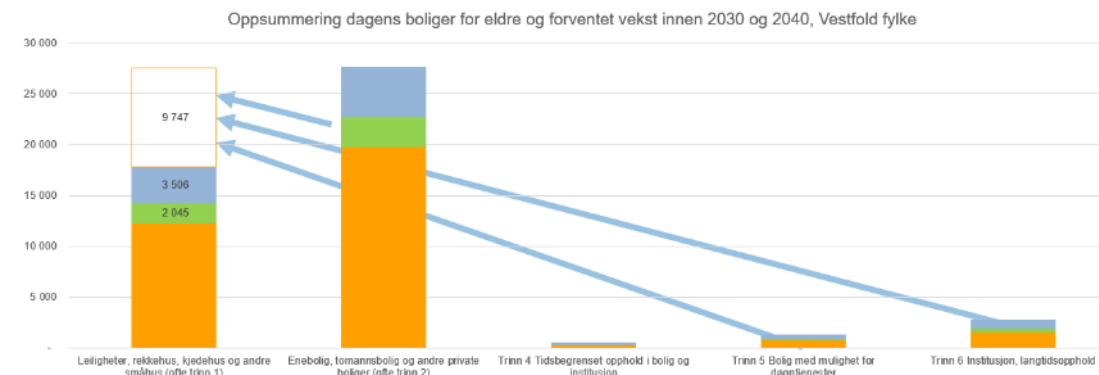
- 1) God planlegging er helt avgjørende for å sikre en helhetlig boligpolitikk i kommunene og i regionen
- 2) Når sykehjem ikke er løsningen på statens eldrepolitikk, blir boligutvikling for eldre svaret. Flere eldre må i større grad bo i kommunens lokalsenter i egnede private boliger - kommunene må ta lokaliseringsdebatten
- 3) Kommunene som planmyndighet må benytte den regulatoriske myndigheten til å stille tydelig krav til sentrale tomter og større byggeprosjekter for å skape gode tettstedkvaliteter
- 4) Bedre kunnskap om og bruk av ulike virkemidler og konsepter som sikrer at det bygges flere leiligheter og gode bomiljøer i samarbeid med næringslivet i regionen
- 5) Vestfold fylke bør samle inn gode eksempler og erfaringer fra gode boligutviklingsprosjekter
- 6) Innføre felles rammeverk og verktøy i hele regionen for planlegging og utvikling av flere egnede boliger slik som helhetlig boligtrapp og bruk av scenariometodikk og gevinstanalyser

1) God planlegging er helt avgjørende for å sikre en helhetlig boligpolitikk

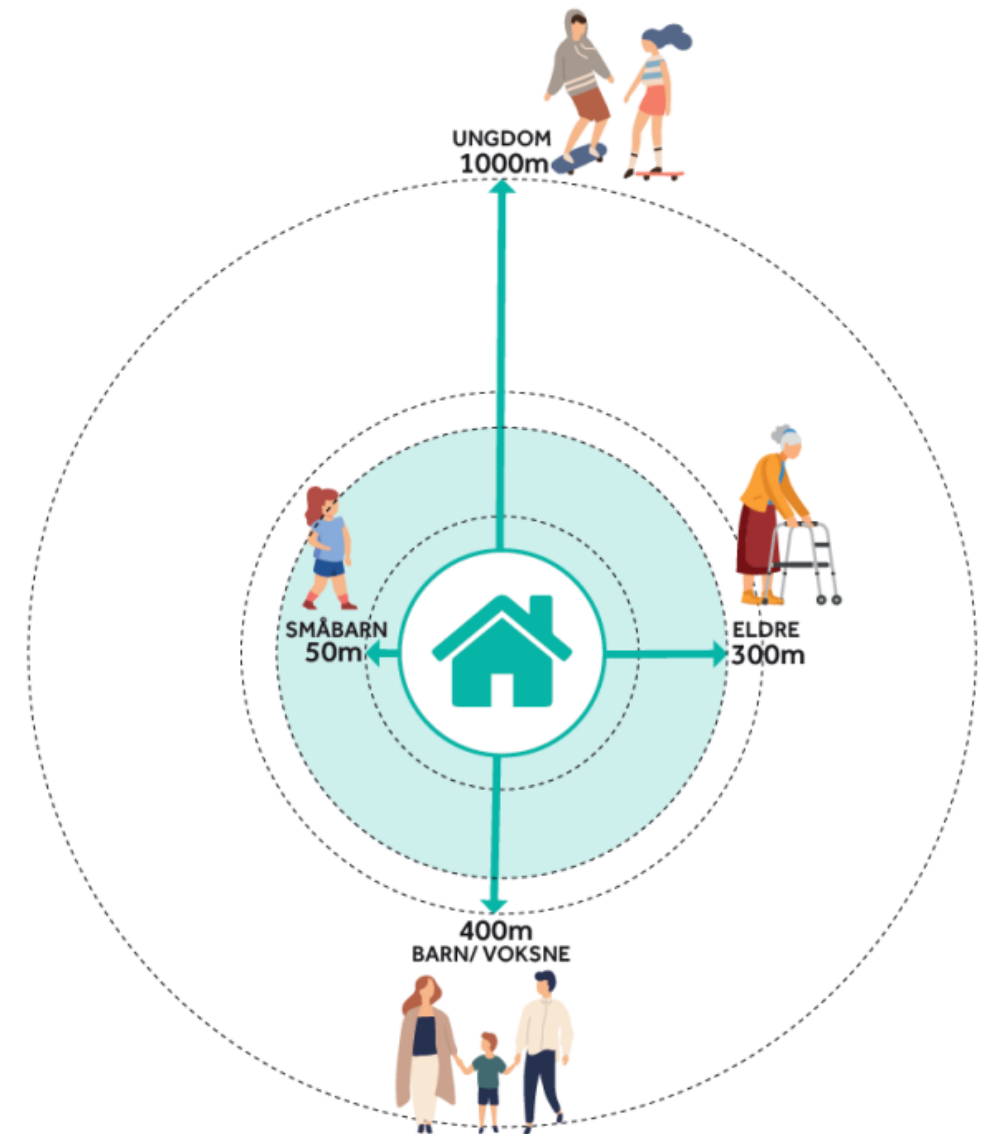
Hva må du vite om din kommunes boligbehov framover?

- ▶ Hvor og hvordan bor de eldre innbyggerne og de som trenger tjenester i kommunen?
- ▶ Hvor stort er **utbyggingsbehovet** på de **ulike trinnene** i boligtrappen og når må vi bygge mer?
- ▶ Innbyggernes boligpreferanser
- ▶ Kunnskap om **boligmarkedet** i kommunen

2) Flere eldre må i større grad bo i kommunens lokalsenter i egnede private boliger - kommunene må ta lokaliseringsdebatten

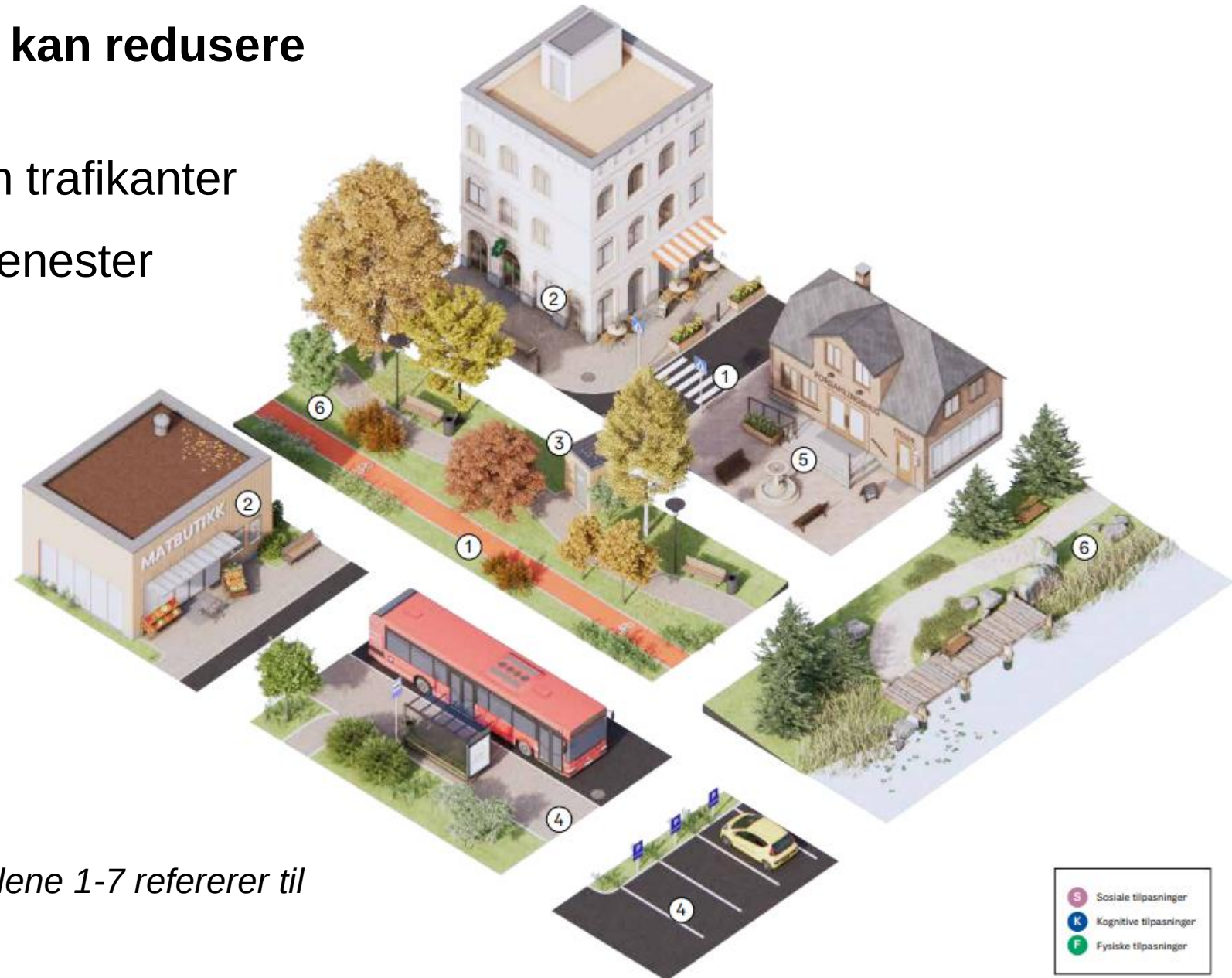
- ▶ Utvikle **5-minutters tettstedene** som generasjonsvennlige samfunn
- ▶ Benytte den **regulatoriske myndigheten** til kommunen ved å stille krav til sentrale tomter og større byggeprosjekter
- ▶ Sikre at det finnes **tilstrekkelig kapasitet av egnede private boliger** med livsløpsstandard (eid eller leid)
- ▶ Sikre at alle lokalsentrene hvor kommunen satser på nye boliger, har **kort responstid** for ambulante hjemmetjenester
- ▶ Etablere **bærekraftige helseknutepunkt** med framskutte baser for ambulante tjenester og ulike aktivitetstilbud

3) Kommunene som planmyndighet må benytte den regulatoriske myndigheten til å stille krav til sentrale tomter og større byggeprosjekter for å skape gode tettstedkvaliteter

Gode kvaliteter ved nabolaget som kan redusere behovet for kommunale tjenester:

- 1) Oversikt og tydelige skiller mellom trafikanter
- 2) Nærhet til servicetilbud og helsetjenester
- 3) God infrastruktur i nabolaget
- 4) Kollektivknutepunkt og parkering
- 5) Et samlende sted
- 6) Nærhet til natur
- 7) Planlegging, inkludering og intersektorielt samarbeid

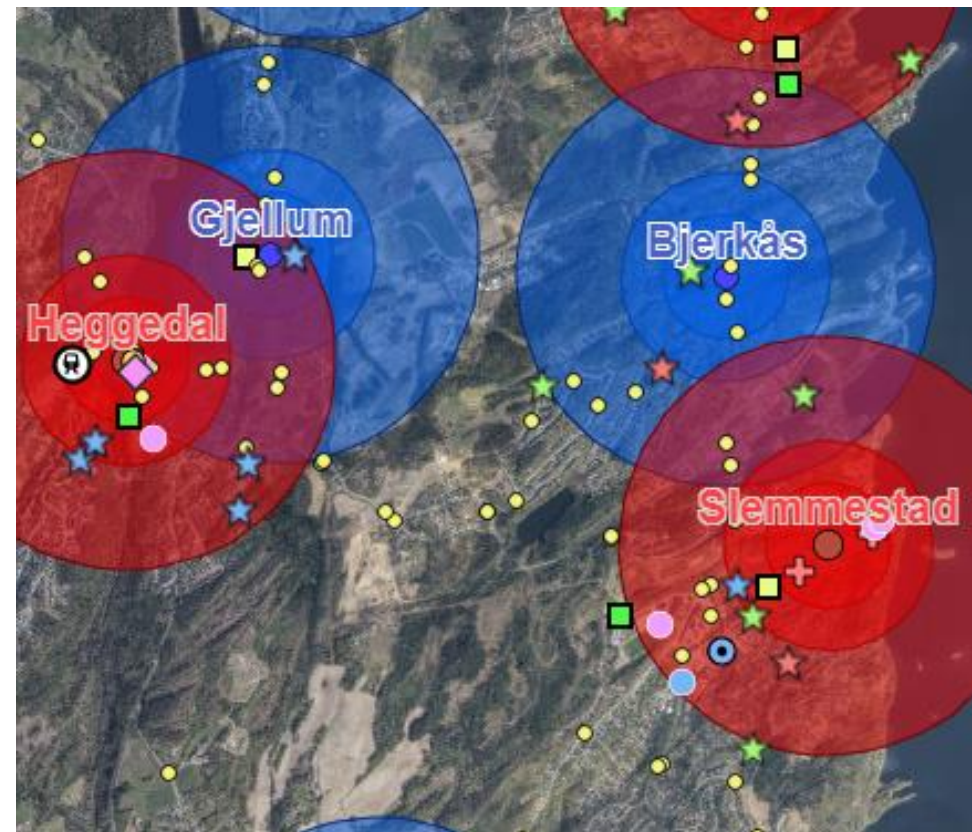

Kilde OBOS Veileder for aldersvennlige boliger, tallene 1-7 refererer til illustrasjonen av nabolaget

3) Vi anbefaler at Vestfold lager kart og visualisering av nærmiljøkvaliteter og gode 5-minutters tettsteder, eksempel på funksjonskart fra Asker kommune

Planlegging av kvaliteter som styrker nærmiljøet.
Hva finnes og hvor langt ut fra senterpunktene
ligger disse?

- ▶ Dagtilbud
- ▶ Heldøgns omsorg, eldre, PHR og PU/funksjonshemmede
- ▶ Innbyggertorg
- ▶ Barnehage, offentlige, private og familie
- ▶ Hjemmetjeneste
- ▶ Fysikalske institutter
- ▶ Togs og busstopp
- ▶ Barne-, ungdomskoler og private skoler
- ▶ Kommune-, lokal- og nærmiljøsentere
- ▶ Matforretninger
- ▶ Serveringssteder
- ▶ Legekontor
- ▶ Apotek
- ▶ Blomsterforretning, polutsalg med mer
- ▶ Kulturtilbud
- ▶ Turstier og sosiale møteplasser

4) Bedre kunnskap om og bruk av ulike virkemidler og konsepter som sikrer at det bygges flere leiligheter og gode bomiljøer i samarbeid med næringslivet

Vi anbefaler konsepter som virker direkte i markedet og hjelper folk inn i de boligtypene kommunene ønsker mer av. Hvordan få på plass flere aldersvennlige boliger i generasjonsvennlige bomiljøer på trinn 1 i boligtrappen?

- ▶ En mer sentrumsorientert arealpolitikk i kommunene og i regionen
- ▶ Kommunalt og fylkeskommunalt samarbeid med private entreprenører og boligutviklere
- ▶ Større kunnskap om og bruk av ulike virkemidler som:
 - ▶ Kombinasjonsbygg, deleie, eie til leie og leie til eie
 - ▶ Tilvisnings- og tildelingsavtaler med private utleiere,
 - ▶ Utpekingsavtaler for eide private boliger, tilbakekjøpsgaranti

Vi anbefaler at Vestfold fylke blir en pådriver for at det bygges flere leiligheter med gode nærmiljøkvaliteter som folk ønsker, vil og kan flytte inn i.

For å oppnå dette er det helt avgjørende med et godt samarbeid mellom næringslivet, kommunene og fylket om statlige virkemidler og god regional planlegging

Eksempel på et innvendig grønt fellesrom

Referanse: Zumthor: Alter Siedlung

Cafe 33, Ammerud kultursykehjem

Eksempel på et utvendig rom

5) Vestfold fylke bør samle inn gode eksempler og erfaringer fra gode boligutviklingsprosjekter slik som eksempelet fra Tømmerkaia i Skien kommune

- ▶ **Flere ville leie enn både kommunen og innbyggerne trodde på forhånd...**
- ▶ Tømmerkaia ligger på Klosterøya kun få minutters gange fra Skien sentrum. Her, rett ved vannkanten, bygges Norges første bydel utelukkende for utleie. «Vi har stor tro på å skape noe helt nytt – hvor leietakere og bomiljø står i fokus. Vi ønsker derfor å gi alle våre leietakere den [tryggheten og forutsigbarheten](#) vi mener de fortjener»
- ▶ I Tømmerkaia-konseptet får alle tidsubegrensede leieavtaler og utleier fraskriver seg retten til å markedsjustere husleien. Kommunen og utleier er opptatt av det skal føles trygt og godt å lytte hit.
- ▶ Skien kommune og utbygger Steinar Moe AS gjør det lettere og tryggere å leie for innbyggerne
- ▶ Samarbeid mellom kommune og utbygger gjorde interessen større, bolig og tettstedskvalitetene mer omfattende og evnen til egenmestring bedre
- ▶ Behovet for kommunale tjenester forventes å gå ned samtidig som muligheten er større for å levere gode tjenester på en effektiv måte
- ▶ <https://www.tommerkaia.no/vare-prosjekter/>

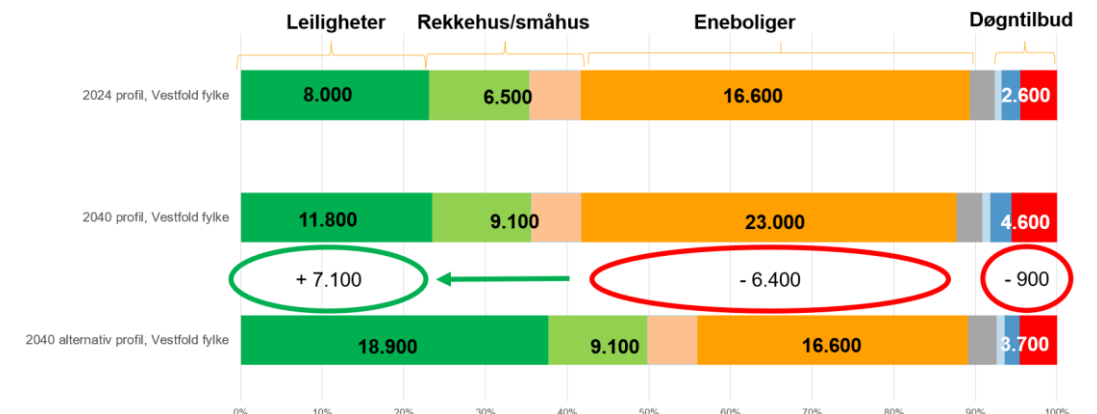
6) Innføre felles rammeverk og verktøy i hele regionen for planlegging og utvikling av flere egnede boliger og effekter av ulike boligpolitiske virkemidler

- ▶ Kartlegging og analyser av dagens situasjon og framtidige behov på regionalt nivå
- ▶ **Helhetlig innsatstrapp og boligtrapp** som felles rammeverk
- ▶ **Scenariometodikk** for å møte framtidens vekst i behov på en smartere måte
 - ▶ **Prognosemodell** på kommunenivå og for hele Vestfold fylke
- ▶ **Personfortellinger** og proaktive forløp som beskriver effekten av å ta god valg både økonomisk og personellmessig
- ▶ Tydelig kommunikasjon og **forventningsavklaring** med innbyggerne

«Finn deg en egnet bolig, før andre må finne den for deg»

Hva koster forskjellige sammensetninger av tjenester årlig?				Årstimeinnsats (timer og årsverk i året)			Hvor mye "har vi råd til" for denne summen av andre tjenester?		
Hvordan skape mest mulig velferd med begrenset ressursbruk				Årstimeinnsats per år			Alternativ bruk av annen tjeneste		
Årskostnad				Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3
602 947				1 138	1 286	1 515	0,71	0,80	0,95
Reiseavstand				Tidsplass i uken			Alternativ bruk av annen tjeneste		
Arbeidsavstand				Vedlagtinnsett/brukerbetaling ekskludert					
1. Aktivitetstype				Mulighet for mer spesifisering			Felt for endring av tidspunkt		
2. Helsekriterium og forebyggende aktiviteter				Enhetstid					
3. Tidlig innsats									
4. Tilstedeværelse og aktivitetstid									
Dag-aktivitetstilbud				Bemanningsfaktor 1.0 - per time	500	-	23,2	22,9	34,3
				Bemanningsfaktor 0.8 - per time	419	-	27,7	27,3	40,8
				Bemanningsfaktor 0.5 - per time	299	-	38,8	38,3	57,3
				Bemanningsfaktor 0.3 - per time	219	16,5	53,1	52,4	78,4
				Bemanningsfaktor 0.1 - per time	139	-	88,6	87,9	131,1
Dag-aktivitetstilbud, barn				Etter skoledøring	500	-	23,2	22,9	34,3
				Bemanningsfaktor 1.0 - per time	262	-	44,2	43,6	65,2
				Bemanningsfaktor 0.8 - per time	219	-	53,1	52,4	78,4
				Bemanningsfaktor 0.5 - per time	151	-	77,0	76,0	113,7
				Bemanningsfaktor 0.3 - per time	105	-	110,9	109,5	163,8
				Bemanningsfaktor 0.1 - per time	61	-	181,2	180,8	262,4
5. Kommunalt disponerte boliger									
6. Leve godt i eget hjem									
Praktisk bistand - daglig gjøremål				Ambulerende	Dagbehold per time	-	21,3	21,0	31,4
				Natt per time	545	-	11,6	11,5	17,2
Praktisk bistand - opplæring				Ambulerende	Dagbehold per time	-	19,2	18,9	28,3
				Natt per time	604	-	19,7	19,6	29,3
Brukerstyrt personlig assistent				Dagbehold per time	1 080	-	29,3	29,0	43,3
				Natt per time	395	-	23,9	23,6	35,3
Omorgestønad				Per time	485	-	44,9	44,3	66,3
Forhøyet hjelpestønad (NAV)				Per år	253	-	-	-	-
Utrykning trygghetsalarm				Antall per uke	617	-	22	22	33
Respondenter				Hendelsesbæret tilkall - antall	57	-	204	201	301
				Faste tilkall - stk per uke	83	-	140	139	207
Trygghetspakke				(For enheten, Alarm kommer i tillegg)	107	-	108	107	160
Trygghetsdørm				(For enheten, Alarm kommer i tillegg)	55	-	210	208	311
Røykevarsling				(For enheten, Alarm kommer i tillegg)	5	-	2 567	2 535	3 792
Digitalt tilkall				(For enheten, Alarm kommer i tillegg)	212	-	55	54	81
Punktilkall				(For enheten, Alarm kommer i tillegg)	256	-	45	45	67
GPS				(For enheten, Alarm kommer i tillegg)	81	-	143	141	211
Medisningsstøtte				(For enheten)	203	-	57	56	85
Adjustering utenfor institusjon				Per time	39	-	38	37	52
Hjelpestønad				Ambulerende	Dagbehold per time	-	12,4	12,3	18,4
				Natt per time	794	10,0	867	-	-

Agenda kaupang anbefaler å benytte en ressurskalkulator som et faglig og ressursmessig prioriteringsverktøy i hele kommunen

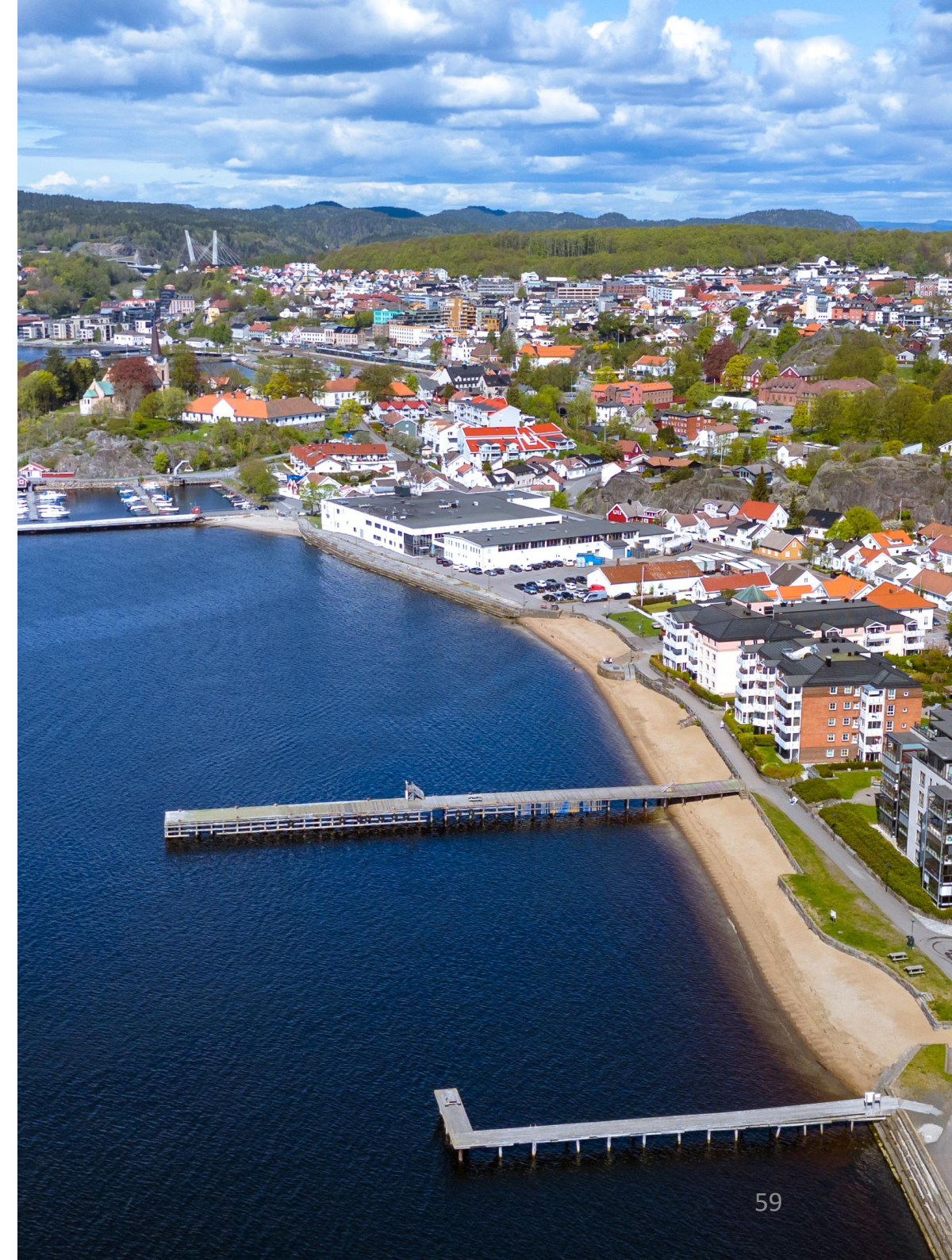
Anbefalt strategi for å sikre bedre prioriteringer og styrke den regionale bolig- og tettstedsutviklingen i Vestfold

Dette vil vi:

Innføre den helhetlige innsatstrappen og boligtrappen som felles rammeverk for planlegging, prioritering og utvikling av tjenester og boliger i hele Vestfold koplet til de regionale og kommunale planene

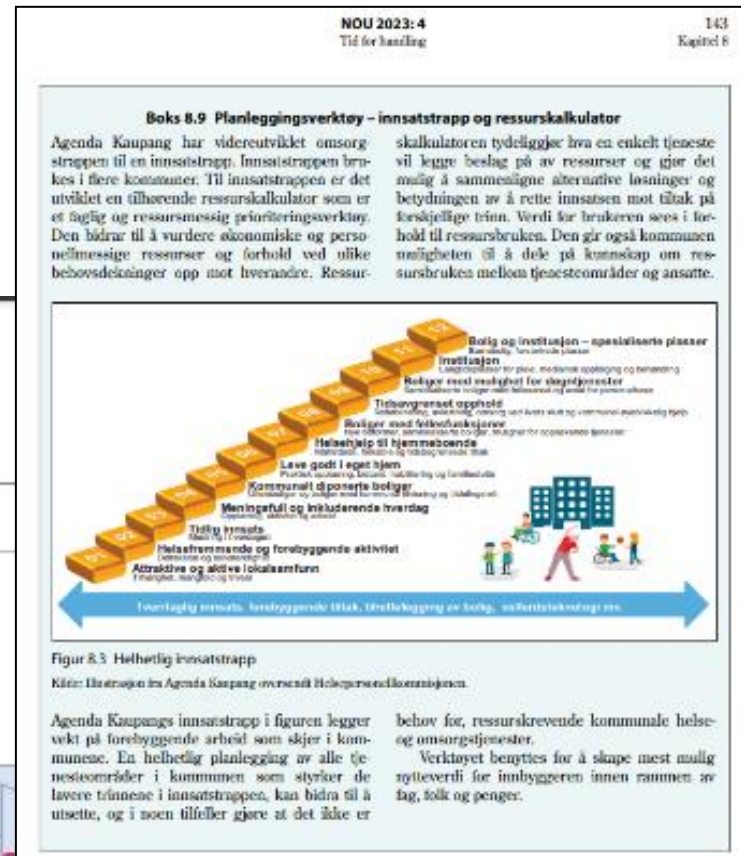
Slik gjør vi det i Vestfold fylke:

- Vi skal sikre at strategien er godt forankret sammen med de øvrige strategiene og planene i regionen og i den enkelte kommunes plansystem, slik at de bidrar til ønsket bolig- og tettstedsutvikling både i kommunene og i regionen
- Vi, både administrativt og politisk, skal ta utgangspunkt i den helhetlige innsatstrappen og boligtrappen som grunnlag for alle større tiltak og satsinger som kommunene og regionen skal gjennomføre når det gjelder bolig- og tjenesteutvikling
- Vi skal bistå kommunene med å kommunisere til innbyggerne hva slags tjenester som finnes i Vestfold, og gi realistiske forventninger ved å tydeliggjøre politisk, til ansatte og innbyggere hva som er kommunene sitt ansvar og hva som er innbyggerne sitt ansvar
- Vi skal benytte vår kompetanse og offentlige virkemidler til beste for hele regionen for å oppnå enda bedre folkehelse med deltakelse fra kommunene, næringslivet og innbyggere

Helhetlig innsatstrapp og boligtrapp – gode planleggingsverktøy

Bakgrunn - mandat – metodikk

- Utviklingen av en helhetlig innsatstrapp og boligtrapp for Vestfold fylke er et rammeverk for utvikling av bærekraftige tjenester og boligbehov framover mot 2040. Trinnene indikerer inngripen i folks liv, - jo høyere opp i trappa, jo større kommunal inngripen.
- Formålet er å etablere et felles rammeverk for planlegging og prioritering som samtidig kan benyttes til å kommunisere tydelig forventninger til Vestfoldkommunenes ansatte og til politisk ledelse. En egen felles kommunikasjonsstrategi bør utvikles for å nå ut til innbyggerne i hele Vestfold fylke.
- Målet med rammeverket er å dreie flere av ressursene til mer egenmestring og forebyggende tiltak på de nederste trinnene ved å styre aktivitet og økonomi i sterkere grad enn i dag.

Vi anbefaler å benytte boligtrappen som felles rammeverk for plassering og dimensjonering av boligtilbudet i kommunene og i hele Vestfold

Boligtrapp eldre (trinn i helhetlig innsatstrapp)	Anbefalt lokalisering	Behov for bistand (snitt enhetskostnad kommunal bistand)	Fellesfunksjoner i bygget og i nærområdet	Eierskap – privat eller kommunalt	Antall i dag	Behov i 2030
Trinn 6 Institusjon og botilbud med forsterkede tiltak langtid (trinn 11 og 12)	Lokalsenter med god evne til rekruttering, enkel logistikk for nærstående	Omfattende behov i en lengre periode (1,5 mill.. kr per plass)	Fellesfunksjoner i kommunal regi i bygget	Kommunen eller private		
Trinn 5 Boliger med mulighet for døgntjenester (trinn 10)	Lokalsenter med god evne til rekruttering, enkel logistikk for nærstående	Omfattende behov, helsetjenester fra base i samme bygg (0,7-1,2 mill.. kr per bolig)	Fellesfunksjoner i privat eller kommunal regi i bygget Krav til private utbyggere om fellesfunksjoner i bygget	Kommunen Tildelingsavtaler med private utleiere		
Trinn 4 Tidsbegrenset opphold i bolig og institusjon (trinn 9)	Lokalsenter med «helseknutepunkt» og hjelpemiddelformidling, god evne til rekruttering, enkel logistikk for nærstående	Omfattende behov i en kortere periode (1,2 - 1,4 mill.. kr per plass)	Fellesfunksjoner i kommunal regi i bygget	Kommunen eller private		
Trinn 3 Boliger med fellesfunksjoner og kommunalt disponerte boliger (trinn 5 og 8)	Lokalsenter og nærsenter med omfattende felles- og servicefunksjoner	Varierende behov, ambulant hjemmetjeneste (gjennomsnittlig utgifter for hjemmesykjepleie per nottaker 0,4 mill.. kr per mottaker) Sosiale tiltak fra Husbanken og kommunen	Krav om fellesfunksjoner i privat eller kommunal regi i nærheten av boligene («5 minutters lokalsamfunnet») eller i boligene (nye boformer)	Kommunen Tilvisnings- og tildelingsavtaler med private utleiere Utpekingsavtaler for eide private boliger		
Trinn 2 Uegnede private boliger (trinn 1–4 og trinn 6-7)	Lokalsenter og nærsenter med nødvendige felles- og servicefunksjoner	Varierende behov, ambulant hjemmetjeneste (gjennomsnittlig utgifter for hjemmesykjepleie per nottaker 0,2 mill.. kr per mottaker)	Ikke universelt utformet, uten tilgang på fellesfunksjoner og senterfunksjoner i nærheten. Ingen særskilte krav til utbyggere om fellesfunksjoner i nærheten eller i boligen	Boliger som eldre eier eller leier i det private markedet		
Trinn 1 Egnede private boliger (trinn 1–4 og trinn 6-7)	Lokalsenter og nærsenter med omfattende felles- og servicefunksjoner. "5-minutters tettstedet med sosiale og kulturelle møteplasser, butikker, kafeer og andre funksjoner i nærsenter og lokalsenter	Varierende behov, ambulant hjemmetjeneste (gjennomsnittlig utgifter for hjemmesykjepleie per nottaker 0,2 mill.. kr per mottaker). Sosiale tiltak fra Husbanken og kommunen	Universelt utformet med tilgang på fellesfunksjoner og senterfunksjoner i nærheten. Krav til utbyggere om fellesfunksjoner i nærheten eller i boligen	Boliger som eldre eier eller leier		

Hvordan kan vi «skyve» behovet for vekst i antall botilbud og boliger på lavere trinn i boligtrappen?

Eksempel – vi ønsker ikke flere uegnede private boliger, men flere egnede boliger!

Utvikling av lokalsenter/ nærsenter

Behov for en felles kommunikasjonsstrategi for Vestfold

Eksempel fra Innsatstrappa i Skien

SKIEN KOMMUNE

Kontrast

Chat

Søk

Meny

[Forsiden](#) / [Helse og mestring](#) / [Skien - et godt liv hele livet](#) / [Innsatstrappa i Skien](#) /

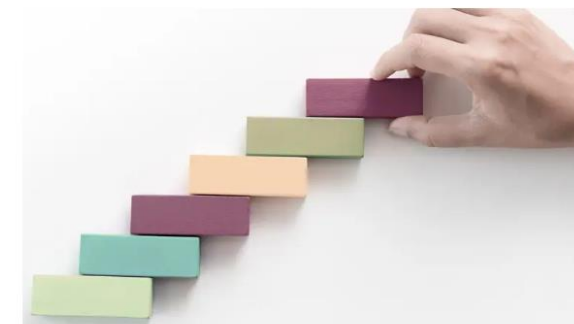
Trinn 1: Attraktiv og inkluderende kommune

Vil du delta eller være med å utvikle?

Dette kan du gjøre selv

- Bruk beina eller bussen når du skal noe.
- Delta i arbeid, aktivitet eller utdanning.
- Vurder om boligen din er tilpasset dine behov nå og i fremtiden.
- Bli med i en fritidsaktivitet.
- Følg barn eller barnebarn til skole, barnehage eller fritidsaktiviteter.
- Bruk nærmiljøet, byen og marka.
- Engasjere deg som frivillig.
- Snakke med folk fra ulike generasjoner og kulturer om hva de er opptatt av.
- Slå av en prat med naboen, kanskje hen trenger hjelp til å plukke epler, måke eller flytte møbler.
- Ta med familie eller venner på opplevelser.

Innsatstrappa i Skien

Innsatstrappa er en tolvtrinnsmodell som viser hva du kan bidra med selv, og hva du kan få hjelp til av kommunen. Målsetningen er at vi alle skal være med å utvikle, henvise til og gjøre forebyggende aktiviteter - slik at vi utsetter behovet for tjenester, og sikrer at de som trenger bistand får det.

Trinn 1: Attraktiv og inkluderende kommune

Vil du delta eller være med å utvikle?

Trinn 2: Helsefremmende og forebyggende aktivitet

Her finner du målrettede tilbud for deltakelse og selvstendighet.

Trinn 3: Mestring i hverdagen

Tidlig innsats kan gi bedre hverdagsmestring.

Eksempel fra Ålesund kommunes hjemmeside til inspirasjon

Trinn 8: Bustadar med fellesfunksjonar

Innbyggjarane i Ålesund har tilgang til ulike buformer, tilpassa egne behov.

Slik er fasade mot øst og gatetun planlagt.

Når alder eller funksjonsevne skaper behov for oppsøkande tenester og meir tilrettelegging, kan ein flytte til bustader med fellesfunksjonar som gjer det mogleg å framleis meistre kvardagen og leve sjølvstendig i eigen heim.

Trinn 1: Attraktive og aktive lokalsamfunn

Alle som bur i Ålesund er aktive og engasjerte i eiga lokalsamfunn. Her er det tenestane og møteplassane som gir tilhøyrse, mangfald og trivsel.

Trinn 2: Helsefremjande og førebyggjande aktivitet

Innbyggjarane i Ålesund skal vere aktive og gjere sunne val for si eiga helse.

Trinn 3: Tidleg innsats/Førebyggjande lågterskeltilbod

Vi tok aktive grep for å meistre livet og daglege aktivitetar. Det gjer vi også når livssituasjonen endrar seg og livet byr på ekstra utfordringar for oss sjølve, eller nokon vi har omsorg for.

Trinn 4: Meiningsfull og inkluderande kvardag

Vi opplever god livskvalitet når vi kan bidra med våre evner og ressursar i kvardagen, arbeidslivet, barnehagen, på skulen eller i aktivitetar.

Trinn 5: Kommunalt disponerte bustadar

Alle trong ein trygg heim. Dei som ikkje mestrar å skaffe seg eigen bustad, kan søkje om nødvendig støtte og rettleiing.

Trinn 6: Leve godt i eigen heim

Innbyggjarane i Ålesund skal leve godt i eigen heim. Mange vil i periodar av livet trengje praktisk støtte og rettleiing i heimen for å kunne oppretthalde gode kvardagar.

Trinn 7: Helsehjelp til heimebuande

Dei som har forbigåande eller konstante helseutfordringar, oppnår raskare rehabilitering/habilitering når det skjer heime og vert tilpassa kvardagen for den enkelte.

Trinn 8: Bustadar med fellesfunksjonar

Innbyggjarane i Ålesund har tilgang til ulike buformer, tilpassa egne behov.

Trinn 9: Tidsavgrensa opphald

Har du i periodar omfattande behov for helse- og omsorgstenester, får du tidsavgrensa opphald i institusjon.

Trinn 10: Samlokaliserte bustader med personalbase

Innbyggjarar som har vedvarande behov for dagtenester, får tilgang til tilrettelagt bustad der det er individuelt tilpassa tilgang på tenester med spesialisert fagkompetanse.

Trinn 11: Institusjon

Innbyggjarar med omfattande helse- og omsorgsbehov får haldags omsorg, når hjelpetiltak på lågare trinn ikkje lenger gjer det i stand til å bu trygt i eigen heim.

Trinn 12: Bustad og institusjon – spesialiserte plassar

Har du ulike utfordringar får du tilgang til spesialiserte buttbod.

Ha tydelige forventningsavklaringer med politikere, ansatte og innbyggerne om hva som er kommunens ansvar og hva som er innbyggerens eget ansvar

Dette kan du forvente av kommunen

- ▶ Samarbeider med innbyggere om å skape barnevennlige, aldersvennlige og universelt utformede møteplasser i lokalmiljøet – ute og inne – hvor alle får mulighet til å møte hverandre og være en del av fellesskapet
- ▶ Tilbyr lett tilgjengelige helsefremmende tilbud og aktiviteter, og gir gode og faglige råd om hvordan du tar vare på egen helse
- ▶ Støtter deg så du mestrer egen hverdag – enten det er deg eller noen du har omsorg for som har ekstra behov for støtte.
- ▶ Legger til rette så du kan komme deg i arbeid eller en meningsfull dagaktivitet, tilpasset dine ønsker og forutsetninger
- ▶ Tilbyr tilrettelagte boliger, og legger til rette for at innbyggere kan gå fra å leie til å eie egen bolig
- ▶ Tilbyr målrettet, fleksibel støtte i perioder hvor du trenger noe ekstra for å få tilbake en stabil helsesituasjon
- ▶ Gjør det mulig for deg å flytte til boliger hvor du bevarer selvstendigheten din samtidig som det er lagt til rette for både fellesskap og praktisk bistand i hverdagen
- ▶ Tilbyr tidsavgrenset eller permanent opphold i botilbud med heldøgns omsorg når du har behov for omfattende pleie, medisinsk oppfølging og behandling

Dette forventer vi av innbyggerne:

- ▶ Tar vare på familie og venner, inkluderer mennesker i nærområdet ditt, og bidrar til gode fellesskap og møteplasser for alle
- ▶ Tar gode valg for egen helse – i dag og med tanke på framtiden
- ▶ Yter god omsorg for dem du har et omsorgsansvar for
- ▶ Oppsøker råd og veiledning for å mestre livet og daglige aktiviteter, så du bevarer et selvstendig liv med gode hverdager
- ▶ Gjør ditt ytterste for å være i jobb og/eller aktivitet, og formidler hvilke tilpasninger som er viktig for deg for å fungere godt over tid
- ▶ **Tenker universell utforming tidlig og gjør tilpasninger i boligen din, slik at du kan leve der også på lengre sikt – eller bytter til en bolig som møter dine ønsker og behov for framtiden**
- ▶ Tar i bruk teknologi og annet utstyr som kan forenkle hverdagen og som gjør det lettere å klare deg hjemme uten hjelp fra andre
- ▶ Følger opp anbefalinger fra lege og behandlere, slik at du holder helseutfordringer i sjakk så lenge som mulig
- ▶ Planlegger for egen alderdom og hvordan du kan ivareta livskvalitet og behovet for sosial kontakt, selv om alderen gir deg noen nye begrensninger
- ▶ Lager en framtidsfullmakt som vil være til hjelp hvis du i framtiden får problemer med å gjøre rede for hva som er viktig for deg

Strategisk boligplanlegging – demografi, økonomi og tjenestebehov

- ▶ Regional boligbehovsanalyse for Vestfold
- ▶ Rapport 28. februar 2025

AGENDA
KAUPANG

Agenda Kaupang bidrar til omstilling og utvikling av offentlig sektor. Vi bistår ledere og medarbeidere med faktabaserte beslutningsgrunnlag og effektivisering av prosesser. Agenda Kaupang gjennomfører analyser og rådgiving innen ledelsesutvikling, styring, økonomi, organisasjonsutvikling og digitalisering.